Un nasture sau absolutul

A 22-53

COMEDIE ÎN PATRU ACTE

DE

RADU COSAȘU

RADU COSAŞU

Un nasture sau absolutul

Cuprins

PERSONAJELE_____3
ACTUL I_____6
ACTUL II_____26
ACTUL III_____41
ACTUL IV_____58

PERSONAJELE

Alexandru Stamatiu, inginer, 38 de ani, celibatar
Camelia Zaharini, scriitoare probabil, 32 de ani
Atena Hălmăgeanu, proaspăt căsătorită, 30 de ani, casnică
Ionela Varacleşu, soţie de mult, înaltă şi solidă
Gheorghe Varacleşu, fost inginer, funcţionar marcant la trustul nasturilor, dar mai ales regizor în teatrele de amatori. Scund, îndesat, 36 — 37 de ani
Dănel Hălmăgeanu, doctor, 37 — 38 de ani, „copleşitor”
Mihaela Manta, vânzătoare frumoasă într-o mercerie, 20 de ani, necăsătorită
Oprişoiu, ospătar la restaurantul dietetic „Admirabila budincă”
Saferian, 50 de ani, şeful unui depozit de nasturi. Deajuns de înţelept
O doamnă, 60 — 62 de ani, care nu scapă nici o premieră teatrală în Bucureşti
Madam Fira, femeie de serviciu la Hălmăgeanu
Glasuri: ale personalului unei bucătării dietetice, al unui crainic la jurnalul de actualităţi etc.
Zgomote: de glaspapir, de aspirator de praf, de mobile, de servicii pentru cafea, de scaune la cinema, de voci în cinema etc.

„Foarte puţine lucruri ne sunt necesare — căderea unui măr, de pildă — pentru a fi aruncaţi în dinamica universală”...

(Un poet francez din secolul al XX-lea)

Decorul — ca să fim lucizi — e o simplă presupunere şi propunere pe hârtie a autorului. Dar, după cum se ştie, scenograful şi regizorul pot desfigura această propunere, până la a o face mult mai reuşită şi deci mai frumoasă.

Esenţialul este ca, în actele I şi IV, între camera inginerului Alexandru Stamatiu şi merceria din fata casei sale să se dea sugestia unei intime legături, aşa cum în viaţa fiecăruia odaia sa e, prin fire secrete, legată de „Alimentara”, de „Igiena”, de „Pâine” şi „Tutungerie”. Camera şi merceria pot fi despărţite schematic, ca două încăperi diferite — nu e catastrofal —, dar mai bine e ca merceria să fie chiar în cameră. La ridicarea cortinei, merceria are oblonul tras.

În camera lui Stamatiu, principalele elemente sunt:

— o uşă care duce în apartamentul chiriaşilor principali;

— o altă uşă care asigură râvnita intrare separată;

— un paravan într-un colţ al camerei, ferestre în fund; un garderob cu oglindă interioară lângă ferestre; un studio cu noptiera sa; două fotolii oarecare lângă o masă pe care e pus un sfeşnic pentru lumânări; pe perete, o puşcă lângă şaltăr (puşca „va trage” în actul III, nu în actul IV, piesa nefiind chiar de chiar cehoviană...). Lumină plăcută, nu macabră; vreme de toamnă târzie, cerând când paltonul, când pardesiul, asigurând temperatură de gripă şi altele... Restul elementelor — la fantezia scenografului, dacă-l inspiră „materia” (mai frumos spus: substanţa).

Merceria e o mercerie, cu o tejghea sub sticla căreia strălucesc nasturi şi ce se mai cuvine. O uşă care dă în stradă, o vitrină corespunzând, în fund, ferestrelor camerei. (În actul III, merceria dispare şi camera se lărgeşte în consecinţă.)

Restaurantul din actul II e, de asemenea, un restaurant ca toate restaurantele. Element esenţial: uşile batante, în dreapta, care permit trecerea din restaurant la bucătărie

— nu numai a ospătarului, ci şi a vocilor personalului

ACTUL I

La ridicarea cortinei, Stamatiu se îmbracă în faţa oglinzii interioare a garderobului, larg deschis.

GLASUL ATENEI (*din apartament — adică din culise*): Domnule Stamatiu... domnule Stamatiu! (*Prelungind, bineînţeles, vocalele finale.*)

STAMATIU (*privindu-şi atent manşetele, şoaptă*): Da, Atena...

GLASUL ATENEI: Domnule Stamatiu... mai ţii minte perioadele în care-mi făceai curte?

STAMATIU (*trecând la cravată*): Nu, Atena...

GLASUL ATENEI: Domnule Stamatiu, ţii minte discuţia decisivă de la cabana Diham? Domnule Stamatiu... (*Pauză.*) Era dimineaţă, tot cam la ora asta... (*Bătaie în uşă.*) Domnule Stamatiu!

STAMATIU: Intră!

ATENA (*în sfârşit, într-un robe-de-chambre minunat, ducând un serviciu de porţelan minunat*): De ce nu răspunzi? Ţi-e greu să...

STAMATIU (*periindu-şi scrupulos haina*): Nu.

ATENA (*depunând pe studio trofeul*): Atunci, de ce nu mi-ai adus nici un cadou? Cu ocazia nunţii mele, puteai ţine minte măcar perioada în care mi-ai făcut curte.

STAMATIU (*acelaşi joc*): Ţi-am trimis flori. Am primit toate asigurările din partea florăriei „Codlea” că la orele şapte seara...

ATENA: Flori? Flori — e tot ce-mi poţi spune? Norocel Dumitrescu (*arată serviciul*), cu care n-a avut loc nici măcar o sărutare...

STAMATIU (*nici o privire, doar haina*): Măcar, măcar... abuzezi de cuvântul „măcar”.

ATENA: ...Ca să nu-ţi mai spun ce mi-a adus Pleşoianu.

STAMATIU: De ce să nu-mi spui ce ţi-a adus Pleşoianu?

ATENA (*marile revelaţii*): Un porţelan de Saxa! Şi ştii foarte bine că la Pleşoianu doar mama s-a opus.

STAMATIU (*în faţa oglinzii, conspectând cum cade haina*): Pentru un bărbat la care doar mama s-a opus, un porţelan de Saxa e foarte puţin!

ATENA: Şi ce ar fi trebuit să-mi aducă? (*Aşezându-se, ia delicat de pe scaun pantalonii de şantier pătaţi cu beton ai lui Stamatiu şi caută, din priviri, unde să-i arunce.*)

STAMATIU (*la oglindă*): Un transatlantic!

ATENA (*aruncând, în sfârşit, pantalonii*): După ce eşti zgârcit, nu ştii să fii nici altruist, nici sensibil! (*Stamatiu ia pantalonii de şantier şi începe să-i perie.*) Şi, te rog, nu-ţi curăţa pantalonii peste serviciul lui Norocel... Se mai bea şi o cafea în casa asta. De ce nu ţi-i cureţi pe balcon? (*Sare şi ia serviciul.*)

STAMATIU (*duios*): Am betonat toată noaptea. Atena, şi afară e frig... Pot răci.

ATENA (*reaşezându-se, cu serviciul în poală*): Am betonat, am betonat... la 38 de ani, „am betonat” şi „pot răci”. Tu nu abuzezi de cuvântul „betonat”...?

STAMATIU (*pantalonii pe dungă, pedant*): Ba da... (*Vine lângă ea şi, patern, fără echivoc, o mângâie pe păr.*) Ba da, şi mă voi corija. Dar nu mai fi nervoasă, dacă eşti nervoasă nu mai înţelegi nimic! Te-ai măritat, ai un cămin, un soţ, o figură proeminentă... Un doctor azi nu e o joacă. (*Ia o ceaşcă din serviciu şi o priveşte.*) Şi o cafea din ceaşca asta... (*Privire fulgerătoare a Atenei.*) Nu, zău, nu fac ironii, de la o vreme, mă dau în vânt după serviciile frumoase de cafea; te liniştesc, devii mai generos...

ATENA (*într-o frază*): S-a stat până la şase dimineaţa şi la

şapte Dănel a plecat la o intervenţie... O intervenţie pe maxilar...

STAMATIU (*ultimă mângâiere, rapidă, drum la dulap să-şi ia paltonul*): Foarte bine. Umanitatea, înainte de toate. Maxilarele, înainte de toate.

ATENA: Poţi să fii ironic cât vrei, dar o noapte a nunţii rămâne o noapte a nunţii...

STAMATIU (*periindu-şi paltonul*): Nu vorbi prostii, te aude mama.

ATENA (neted): Mama nu e acasă, e la doamna Petraşincu să-i ducă cozonac şi curcan — ne poate auzi maximum madam Fira, care face curat, dar nu-mi pată. Ai şi tu o porţie, pusă deoparte de mine. E un curcan fiert în pergament. Dănel n-a admis decât curcan în pergament...

STAMATIU (*îmbrăcându-şi paltonul*): Eu n-aş ieşi din hotărârile unui stomatolog, nici dacă mi s-ar de secretul bom... (*Suspensie, căci constată încheindu-şi nasturii că, pur şi simplu, cel inferior lipseşte! Panică mică, simplă, fără gravitate, totuşi accent fizionomie meditativ. prelungit: Cum? De ce? Unde?*)

ATENA: Alecule, nu mai am 19 ani, nu-ţi mai permit nici ironii, nici mângâieri pe păr... (*Stamatiu se hotărăşte: ia din dulap cutia cu mărunţişuri şi caută în ea, minuţios.*)

STAMATIU: Nu ştii la ce oră se deschid merceriile?

ATENA: N-am nici un drept asupra ta, stai de şase ani la noi. Poiana Ţapului a fost de mult, a apărut Camelia, ai dreptate. N-am ce-ţi cere... Să fac ce a făcut o colegă de-a mea cu un tehnician dentar, punându-l să jure că nu va călca vreodată nisipul litoralului cu altă femeie, e un nonsens.

STAMATIU: Voi n-aveţi în casă o cutie cu nasturi?

ATENA: Tu în camera asta n-ai să mă mai vezi!

STAMATIU (*în sfârşit, spre ea, dezarmat, cu paltonul descheiat*): Zău. Atena, mi-a dispărut nasturele inferior. Nu ştiu unde, cum, când... Nu pot ieşi aşa.

ATENA (*privindu-l în ochi*): Tu n-ai să mă mai vezi în camera asta!

STAMATIU: Caută la maică-ta, te rog, un nasture gri, cu reflexe negre; te rog...

(Atena se ridică brusc, trântind serviciul, ceştile se sparg: iese. Într-un genunchi, Stamatiu strânge rar cioburile, le aruncă într-un coş, tot cu mişcări rare şi meditative: două ceşti sparte doar pe jumătate le pune deoparte, căutând îndelung un loc potrivit. Pe noptiera de lângă divan. Apoi îşi încheie paltonul la cei doi nasturi râmaşi, dar constatarea — bine marcată — a lipsei celui de-al treilea îl înfioară scurt; dezbracă paltonul, îl pune în dulap şi scoate de acolo un splendid pardesiu de toamnă, ca şi nou. Îl îmbracă încet şi se priveşte stăruitor în oglinda dulapului. Zâmbeşte, deşi de alături se aude glasul Atenei, autoritar: „Madam Fira, închide terasa, există posibilitatea formării unui curent care poate să ne spargă glasvandul... Şi adu, te rog, glaspapirul pentru parchet!" Simultan, se aude telefonul.)

GLASUL ATENEI: Da... a, bună dimineaţa. stimată domnişoară... Vi-l dau imediat... Domnule Stamatiu, la telefon! Camelia! (*Mai subliniat*.) Camelia, la telefon! (*Stamatiu se duce la noptieră, scoate trusa de ras, ia din aparat o lamă şi apoi taie cu ea nasturele de mijloc al paltonului, îl pune în buzunarul pardesiului*.)

ATENA (*în prag, urmărindu-l*): Vii sau nu, domnule Stamatiu? De ce laşi femeile să te aştepte? (*Stamatiu se duce, în sfârşit, alături*.)

GLASUL LUI STAMATIU (*foarte clar*): Da, bună dimineaţa... am lucrat toată noaptea... nu ştiu... mă bucur... când vrei... mi-e indiferent... Dacă spun că mi-e indiferent, nu sunt mahmur... Să mă gândesc... Bine, la dietetic, la orele 14... te sărut, evident că te sărut... (*Revine în cameră şi iese grăbit*.)

(*Cât timp a discutat la telefon, acolo, la mercerie, a apărut Mihaela, însoţită — ca de obicei, în ultimele patru săptămâni — de Varacleşu de la trustul comercial al nasturilor. Pe zgomotul glaspapirului folosit de madam Fira pentru parchetul sufrageriei.*)

MIHAELA (*la tejghea*): Tovarăşe Varacleşu, ne lipsesc următoarele sorturi...

VARACLEŞU (*de partea cealaltă a tejghelei*): Nu doresc decât un singur răspuns: da sau nu? La alternativele: pot conta pe tine sau nu?

MIHAELA: Alternativele cer patru răspunsuri. O alternativă cere două răspunsuri. două alternative...

VARACLEŞU: Ai un fel foarte ciudat de a vedea o piesă de teatru. Aseară ai văzut Leoparzii, azi, la nici 24 de ore... (*Mihaela, absolut inconştientă la ce se petrece în Varacleşu, râde. Varacleşu, pumn în cristalul tejghelei.*) Încetează să râzi ca o subretă din teatrul lui Molière... încetează! (*Mihaela se conformează — speriată. Duios, disculpându-se.*) Ţi-am explicat de o mic de ori că detest teatrul lui Molière. (*Luându-i mâna.*) Subretele lui, care râd prea mult, discută prea repede, încurcă acţiunea şi pe urmă se lasă pe seama unui deus-ex-machina... (*Mai patetic.*) Nu pot suferi subretele şi deus-ex-machina, n-ai înţeles? Mă zgârie pe creier! (*Madam Fira „tace", după aceea revine, până la apariţia lui Stamatiu.*) Atunci, de ce mă enervezi? (*Ca orice mare regizor.*) Pot conta pe tine, da sau nu? Până la faza raională, oricâte amânări mai am, se pronunţă divorţul. Până la faza regională, facem logodna. La finala pe ţară — ţi-o jur! — a doua zi suntem la Sfat! Ce mai vrei?

MIHAELA (*întrezărind mişcare la uşă*): Ţi-am explicat...

VARACLEŞU: Dar nu mă interesează...

(*Intră Stamatiu şi o doamnă în vârstă, căreia el îi dă întâietate*.)

O DOAMNĂ: Vă rog, cu domnul Varacleşu.

VARACLEŞU (*imediat, fără a-l observa pe Stamatiu, care se mişcă de-a lungul tejghelei, discret, căutând atent sub sticlă*): Da, doamnă...

MZIHAELA (*atentă la Stamatiu, mai exact la pardesiul lui de jerseu*): Ce doriţi, cu ce vă putem servi?

STAMATIU: Nasturi pentru un palton, dar din aceştia. (Şi-i întinde modelul gri, cu reflexe negre.)

MIHAELA: Nu ştiu dacă avem... (*Înşiră pe tejghea 3 — 4 sorturi*.)

O DOAMNĂ (*luându-l rapid pe Varacleşu deoparte*): Domnul meu, vă caut de vreo şase sau opt zile, de la trust mi s-au dat informaţii derutante, pe care le-am urmat întrutotul.

VARACLEŞU: Dar, vai de mine... (*Stamatiu „studiază”, sub privirile insistente ale Mihaelei*.)

O DOAMNĂ: Am fost până şi la o repetiţie a echipei dumneavoastră artistice la căminul din Antim. V-am văzut dând indicaţii de regie. (*Foarte ironică*.) Nu pot spune că n-am petrecut o după-amiază instructivă, totuşi...

STAMATIU: Alţii nu aveţi, tovarăşă? (*Mihaela — un nou transport*.)

VARACLEŞU (*impacientat*): Doamnă, vă mulţumesc.

O DOAMNĂ: Îmi mulţumiţi degeaba, pentru că aţi dispărut foarte repede din sală şi v-am scăpat, ca pe un adevărat fluture... V-am recăutat la trust, mi s-a spus că aţi putea fi aici... (*Varacleşu — surprindere*.) Mă rog, e o informaţie cu totul particulară. (*Mină „discretă”*, deşi *semn cu capul spre Mihaela*.)

STAMATIU (*alegând*): Ceva mai puţin groaznic, tovarăşă dragă.

MIHAELA (*căutând printre nasturi*): Ceva mai puţin

groaznic, stimate tovarăşe.

VARACLEŞU: Ceva mai scurt, stimata doamnă.

O DOAMNĂ: Foarte scurt! De opt zile am o întrebare la care nici o boiangerie nu-mi poate răspunde, şi eu nu ţin în viaţă decât să mi se dea răspunsuri la întrebări. (*Intimă*.) Fiecare cu păsărica lui...

VARACLEŞU: Absolut!

STAMATIU: Cum pot fi atât de bombaţi?

O DOAMNĂ: Întrebarea mea e următoarea...

MIHAELA: Ceea ce vă pot asigura este că bombarea lor nu aparţine naturii... (*Stamatiu, pentru prima oară, o priveşte. Ea râde senin, scurt. Varacleşu — privire peste umăr*.)

O DOAMNĂ: ...De ce atunci când dăm diverse haine la curăţat, boiangeriile ne cer să tăiem nasturii? Argumentul lor...

VARACLEŞU: Ştiu, argumentul lor...

O DOAMNĂ (*uimită*): Cum, ştiţi că ei invocă topirea nasturilor noştri? Ştiţi că ei invocă oseina? (*Priviri deschise Stamatiu-Mihaela.)*

VARACLEŞU: Da, doamnă, vom lua măsuri.

O DOAMNĂ: Poate că nu ştiţi ce înseamnă să aduci un balonzaide la curăţat şi, concomitent, să începi să-i tai nasturii cu lama, acolo, pe loc!

STAMATIU (*contaminat*): Dacă insist, e numai pentru că afară, azi, e foarte frig. Mâine...

MIHAELA (*imediat „prinsă” în joc*): Dacă vă refuz, este numai pentru că stocul de gri cu reflexe negre lipseşte.

VARACLEŞU (*expeditiv*): Doamnă, vă promit solemn că vom îmbunătăţi radical substanţa nasturilor noştri. Mai mult ce vă pot spune?

O DOAMNĂ: Fraza mi se pare impecabilă, aş vrea numai să ţineţi minte ziua în care aţi formulat-o: paisprezece noiembrie o mic nouă sute şai...

VARACLEŞU *(„trustman” şi regizor*): Doamnă, bună ziua!... (*Se întoarce către cei doi*.) Stamatiule!

(*Deschide braţele, îmbrăţişare subită în faţa celor două femei.*) Mă Stamatiule!

STAMATIU (*în îmbrăţişare*): Mă Gigi! (*Se desprind şi se „conspectează”, bravi, fără să le pese.*)

VARACLEŞU (*popular*): Mă, dacă în ultimele zile nu m-am gândit la tine de o mie de ori pe minut, să nu apuc ziua de mâine.

STAMATIU: ...

O DOAMNĂ: Nu vreau să vă mai reţin, domnule Varacleşu. (*Către toţi.*) Efuziunile bărbăteşti sunt unice. Doresc numai să-mi termin ideea: suntem în 14 noiembrie 1964 şi a promite în secolul nostru înseamnă direct a realiza! Nu?

VARACLEŞU: Mă, te te-ai îmbrăcat!

STAMATIU (*strângere din umeri*). Îl am din Grecia.

O DOAMNĂ: Dumneavoastră aparţineţi secolului nostru în mult mai mare măsură decât mine, aşa că să nu vă miraţi, domnule Varacleşu, dacă vă voi căuta din nou la 14 noiembrie 1965. À bon entendeur, salut! Bună ziua! (*Se retrage, demnă, bombănind în sine însăşi.*) În fond, azi există o groază de dicţionare!...

STAMATIU: Am intrat să caut nasturi...

VARACLEŞU (*imediat*): Şi ai găsit un prieten! Asta-i absurdul... zi-i absurdul, şi taci...

STAMATIU: Poate fi o simplă coincidenţă...

VARACLEŞU (*ofensiv*): Totdeauna rece, sobru, aspru. Ca Buster Keaton! Tu ştii cine-i ăsta, Mihaela? Faceţi cunoştinţă: Mihaela Manta, Alexandru Stamatiu... (*Strângere de mină, sobră, peste tejghea.*) Când am făcut noi gestul ăsta. Stamatiule? În ’56, la Bicaz eram în galeria de fugă, cu apa până la genunchi... Nici nu ne-am văzut la faţă. (*Stamatiu „studiază” nasturii.*) După aceea — cinci ani de luptă, de muncă, cu apa până la genunchi, cot la cot... (*Agasat.*) Termină cu timiditatea, că înnebunesc!

STAMATIU: Nu mai sunt de mult timid. Caut nasturi pentru

palton.

VARACLEŞU (*în trombă*): Ce-ţi mai trebuie palton când ai un asemenea pardesiu? Nu te-am ştiut elegant.

STAMATIU: E frig, m-am schimbat. Îmi plăcea să dorm fără pernă, nu sufeream pernele, acum nu mai pot dormi fără.

VARACLEŞU: Da' de căsătorit, recunoaşte că nu te-ai căsătorit. (*Stamatiu ridică din umeri*.) Nici nu văd femeie să reziste la umorul tău negru. Ce zici, Mihaela?

MIHAELA: Tovarăşul Stamatiu caută nasturi gri cu reflexe negre. Ştiţi că ne lipsesc.

STAMATIU: Nu văd unde e negru, umorul meu. În general, nu am umor... Aveam la Bicaz, un şofer deştept. Pandele...

VARACLEŞU: Îl ştiu — Pandele, foarte deştept... (*Privire la ceasul de mână*.) Alecule, aş vrea să-ţi vorbesc!

STAMATIU: ...mergeam cu el pe şosea, apăreau din loc în loc pancarte: „Şoferi, nu depăşiţi viteza de 30 de kilometri!” Pandele mi le arăta şi mă întreba: „Cum vi se par, tovarăşe inginer? Vesele sau triste? Pesimiste sau optimiste?”

VARACLEŞU (sigur): Absolut, şoferii — prin contactul cu tehnica — sunt foarte spirituali. (*Mihaela strânge mostrele*.) Alecule, unde am putea sta de vorbă?

STAMATIU (*către Mihaela*): Atunci, nici o speranţă? Şi când?...

MIHAELA: Discutaţi cu tovarăşul Varacleşu.

STAMATIU (*conectând târziu, cu imperceptibil umor*): Da’ ce, Gigi, lucrezi în nasturi?

VARACLEŞU („*peste*”): Spune, dragă, ce vrei exact?

MIHAELA: A. 22.53 ne lipsesc de...

STAMATIU (*scrupulos*): Dacă lucrezi în nasturi, nu înţeleg de ce te-ai gândit la mine, în ultimele zile, de o mie de ori pe minut?

VARACLEŞU: Dar eu ce-ţi spun de 10 minute? (*Rapid*.) Alege-ţi ceva şi să mergem!

STAMATIU (*iritat*): Nu pot alege nimic. (*Şi pentru că Mihaela continuă să se îndepărteze cu fiecare mişcare*.) Întreab-o şi pe tovarăşa Mihaela!

MIHAELA (*surprinsă de apelativ*): Da, nu poate alege nimic.

STAMATIU: Toţi sunt sau bombaţi sau plaţi, sau informi, sau incolori sau...

VARACLEŞU: Alecule, m-ai ucis! Ai ajuns să te pasioneze nasturii!

STAMATIU (*nu sublim, nu tribun*): E mai grav că A. 22.53 lipseşte. Lipseşte de... (*Din nou — Mihaela*.) De câte zile lipseşte A. 22.53, tovarăşă Mihaela?

MIHAELA (*funcţionară gravă, dar acelaşi joc, spre Stamatiu*): Din sezonul de primăvară.

VARACLEŞU (*rezolut*): În două ore ai A. 22.53. Tovarăşă Mihaela, închizi, pui afişul că eşti după marfă şi te duci la depozit, la Saferian, să-ţi dea nasturi gri cu reflexe negre. E clar? Mai doreşti ceva, Alecule? În două ore îi ai.

(Ies amândoi, Mihaela se pregăteşte să plece şi ea; deschide uşa şi, în acea clipă, apare în fata ei — înalt, masiv, cu o pălărie impozantă — doctorul Hălmăgeanu. Dialog în prag.)

HĂLMĂGEANU (salut afectat): O, Mihaela, ce încântare! Aici lucrezi? (*Mihaela — mută; foc; întoarcere cu spatele la el*.) O simplă întoarcere de 90 de grade te-ar pune în posesia unei informaţii deosebite: chiar din această mercerie se poate vedea fereastra proaspătului meu dormitor conjugal, în singurul bloc, la etajul doi. (*Încearcă s-o întoarcă; ea se scuturã*.) O, veşnica ta demnitate a simţurilor. O respect — chiar, sau tocmai, fiindcă suntem vecini...

MIHAELA (*furie gâtuită*): Ai plecat? (*El dispare. Ea se întoarce şi iese. Zuruit de oblon*.)

(*Vibraţia aspiratorului de praf mânuit de madam Fira, apoi mişcarea din loc a unor mobile*.)

STAMATIU (*intrând în camera sa, cu Varacleşu, în continuarea discuţiei de pe stradă, dezbrăcându-şi pardesiul şi punându-l cu grijă pe un umeraş*): Pardesiul ca pardesiul, dar să fi văzut cerul... Cerul Greciei în ianuarie! Albastru, orbitor de senin. Tot stadionul în cămăşi cu mâneci scurte, un milion de culori. Când am fluierat începutul jocului, am închis ochii ca în faţa unui curcubeu ireal! Am dat — în 90 de minute — patru penaltiuri! (*Îl întrerupe din transă, Atena — apariţie de o clipă, deschizând uşa să vadă „cu cine a venit”*.)

VARACLEŞU (*amuzat, deşi de câteva ori şi-a privit ceasul*): Habar n-am avut c-ai arbitrat la Atena.

STAMATIU (*ambalat*): La primăvară sunt solicitat la Istambul şi la Cracovia!

VARACLEŞU (*pentru că-i convine*): Formidabil... La Bicaz, nu ştiu — te lăsau să conduci în regiune?

STAMATIU: În ultima lună, îmi dăduseră şi o tuşă în „B”. Dar în trei ani, am perseverat diabolic! (*Ia din dreapta un dosar*.) Citeşte ce au scris grecii despre mine: „Îngerul dreptăţii”... „Interviu cu un Solomon al zilelor noastre...”

ATENA (*de afară*): Da, Danele, a venit, e cu cineva...

VARACLEŞU: Ce vrea?

STAMATIU (*febril*): Nu ştiu. Uite aici: „Arbitrul român Alexandru Stamatiu dă patru penaltiuri perfect justificate în infernul de pe Olimpiakos”. Asta era stadionul... „Curajul şi înţelepciunea, Nestor şi Ahile într-un singur om...”

VARACLEŞU: Dar de ce „infernul'?

STAMATIU: Era o simplă semifinală de cupă. Exagerări, nu ştii cum exagerează presa? (*Pasiune curată*.) Pentru un arbitru nu există decât un singur infern, de care

spectatorii, sau presa, n-au cum să ştie: obiectivitatea lui, cum să nu ţină cu nimeni. E cea mai pură voluptate, pe care n-o răsplăteşte nici un pardesiu...

VARACLEŞU: Las' că nici diurna nu-i mica...

STAMATIU: Diurna e enormă, dar ce faci cu ea când eşti urmărit de la Constanţa până la Bucureşti, noaptea, în tren... până în wagon-lit, pentru că n-ai dat un 11 metri „Farului”?

VARACLEŞU: Aiurea!

STAMATIU: Mi-au pus sub pernă un pietroi, la care au agăţat un bilet: „Fereşte-te când cobori în Gara de Nord!...”

VARACLEŞU (*din nou la ceas*): Exagerezi!

STAMATIU (*foarte aspru, brusc, tăind orice lirism*): De când lucrezi în nasturi? De ce ai lăsat ingineria?

(*Bătaie scurtă în uşă, intră marţial Hălmăgeanu*.)

HĂLMĂGEANU (peste umăr): Madam Fira, lasă, te rog, pentru câteva clipe, aspiratorul. (*Conformare la madam Fira*.) Bună ziua, domnule Stamatiu, îmi pare râu că primul nostru contact va circumscrie o discuţie, probabil, în contradictoriu. Trebuie să ne supunem evenimentelor. (*Stamatiu îl invită să ia loc. Hălmăgeanu, doct, rămâne în picioare*.) M-am întors de zece minute acasă, după o operaţie dificilă pe maxilar — cred că ştiţi ce înseamnă azi o tumoare — şi mi-am găsit soţia, în prima zi de mariaj, plângând. Am întrebat-o, desigur, de ce plânge. Nu ştiu din ce categoric faceţi parte, sunt însă foarte mulţi oameni prizonieri ai unor concepţii false asupra doctorilor. Repet, nu vreau să vă jignesc, nu ştiu din ce categoric faceţi parte. Ceea ce se poate spune este că noi, doctorii, suntem priviţi — fireşte, din pricina imensei noastre responsabilităţi —, suntem priviţi, zic, foarte greşit. Am făcut observaţia, într-un cerc de intelectuali, că omul cu cât

are sarcini mai mari în faţa omenirii, cu atât e privit mai schematic, mai unilateral, mai dezumanizat, aş spune, de aceiaşi semeni. Mi s-a dat, desigur, dreptate şi am fost bucuros. De ce vă reţin cu aceste consideraţii, deşi am observat de la bun început că domnul s-a uitat la ceas de când am început să vorbesc? Nu-mi place vorba lungă, cu toate ca am iubit apoziţia de pe băncile liceului şi n-am greşit cu nimic... Vreau să vi fie clar că în lunga noastră coabitare — şi va fi lungă, vă asigur, pentru că între mine şi Atena nu văd fisuri care să ne ducă la evenimente tragice —, în lunga noastră coabitare, mi-ar displăcea să fiu privit de dumneavoastră ca o fiinţă unidimensională, departe de frământările omeneşti, mari şi mici, câte sunt. Într-adevăr, nimic nu m-a plictisit mai mult decât discuţiile acestea interminabile — folositoare semidocţilor — dacă omul de ştiinţă trebuie sau nu să fie mai întâi Om, cu o mare, şi aşa mai departe... Vă pot spune atât, într-o imagine grăitoare: totdeauna mi-au dat lacrimile la prologul operei „*Paiaţe*”, când baritonul cântă că „şi noi, comedienii, suntem oameni din came şi oase”. Aş vrea să-ţi fie clar, domnule Stamatiu, ca un moto la relaţiile noastre... şi în orice clipă, cât de măruntă — căci nimic nu e mărunt între oamenii care trăiesc sub acelaşi acoperiş —, oricând, fie că treci la baie, la bucătărie, fie că pleci sau te întorci acasă, să-ţi fie clar, să nu uiţi că doctorul Hălmăgeanu e un om din carne şi oase. (*Stamatiu, hipnotizat, admite din cap.*)

Nu, domnule, a da din cap nu mi se pare suficient. A înţelege înseamnă a plăti... Atena mi-a povestit că, dintr-o cauză absurdă, căutai sau nu un nasture — nu mă interesează —, ai spart un serviciu nou de cafea, primit de la unul din invitaţii noştri.

STAMATIU (*instinctiv*): Nu-i adevărat.

HÂLMAGEANU: Domnule Stamatiu, nu sunt judecător, nu sunt avocat, nu fac deci anchete. Dumneata mi-ai spart

un serviciu de cafea. Căutai un nasture, repet, sau absolutul, nu mă interesează. O femeie se poate înşela. Atena zice că la bază a fost un nasture; fireşte, ca bărbat, nu cred — eu ştiu că pe noi, bărbaţii, ne conduc întotdeauna cauze superioare, pe care, uneori, dumnealor le bagatelizează. Principalul e că ai spart serviciul de cafea şi, ca să ţi-o spun direct, cer să mi-l plăteşti, sau mai exact: să-mi cumperi unul identic sau cel puţin asemănător. Poate iţi dau impresia că sunt pedant? Nu, domnule Stamatiu! În oncologie, ştim că tumoarea se poate produce din cea mai simplă zgârietură. Tot astfel se pot produce tumori, cu metastazele lor neplăcute, în relaţiile dintre gazde şi chiriaşi. Din nimic, deşi, după părerea unanimă, serviciul era splendid. Am deci în vedere bunele relaţii dintre noi. Nu vreau să fiu călcat în picioare din prima zi de mariaj. Shakespeare spunea, mi se pare în *Hamlet*, că un om mare se bate nu numai pentru o cauză mare, ci şi pentru un fir de pai, dacă cinstea lui este în joc. Cred că admiţi că acesta e cazul meu. Ca atare, aştept serviciul. Voi fi foarte tenace, voi recurge, dacă va fi nevoie, chiar la metodele cocoşului din „Punguţa cu doi bani”, căci nu mă feresc sa folosesc în practica vieţii înţelepciunea basmelor scrise pentru copii. Inteligenţa şi demnitatea maturităţii noastre sunt condiţionate de puterea cu care ştim să rămânem etern copii. Bună ziua!

(Iese: de afară glasul lui: „Madam Fira, poţi reîncepe lucrul cu aspiratorul!” Stamatiu — acoperit de aspirator — începe să râdă bine, plin, în hohote.)

VARACLEŞU (*după un surâs de rigoare*): Lasă-l, mă, dă-l naibii, e nebun. (*Stamatiu nu se potoleşte*.) Alecule, ţi-am spus că mă grăbesc. (*Enervat, ca de obicei, de hohotele de râs*.) Te rog, nu mai râde! (*Serios*.) Ceea ce

vreau să-ţi spun... Ceea ce vreau să-ţi cer n-are nimic comun cu râsul (*Stamatiu rămâne surâzător*)... nici măcar cu surâsul.

STAMATIU (*euforic*): Poţi să-mi ceri ce vrei... Orice-mi ceri, execut!

VARACLEŞU: Orice?

STAMATIU (*în al nouălea cer*): Tu nu crezi că o asemenea imbecilitate trebuie sărbătorită prin fapte frumoase, prin îndeplinirea tuturor dorinţelor semenilor tăi? Semenii noştri... Semenii noştri!

VARACLEŞU (*zâmbet stingher*): Chiar i-ai spart serviciul din cauza unui nasture?

STAMATIU (*ridicând una din ceştile sparte de pe noptieră*): Uite-o! Uite-o!

VARACLEŞU: Nu fi copil! Cumpără-i serviciul şi...

STAMATIU: Dar ce ne condiţionează, dacă nu puterea de a rămâne etern copii, nu? (*Valsează prin cameră. Aspiratorul bâzâie.*) Ce muzică divină! Ah, dac-aş avea azi de condus un meci... (*Transă.*) Chiar în orăşenesc. Autobuzul cu Granitul!

VARACLEŞU (*agasat*): Absurd!

STAMATIU (*scrupulos*): De ce absurd? Nimic nu c absurd.

VARACLEŞU (*cult, la curent*): Cum nimic? Există o pictură absurdă, un teatru absurd.

STAMATIU: Ştiu, am auzit, dar nu mă sperie. Se vorbeşte atâta despre absurd, pentru că oamenii au încetat să mai creadă în Dumnezeu, dar n-au încetat să se mire. Dacă ne-am mira mai puţin şi am face mai multe legături între evenimente, am constata că nimic nu c absurd, că totul se bazează pe totul. Însă nu ne batem deajuns capul şi e mai comod să decretăm: „e absurd, şi n-ai ce-i face”. Ceea ce numim, de obicei, „absurd” e o stare de lene şi de grabă a spiritului nostru.

VARACLEŞU (*grăbit, dar fi dornic să reţină*): Lene şi... lene şi ce-ai mai spus?

STAMATIU: Lene — lene. să privim fenomenul pe toată

întinderea lui, de la sursă până la confluenţa sa cu alte fenomene. Şi grabă — simultană cu lenea —, grabă în a trage concluzii din ceea ce am gândit leneş. (*Efervescent*.) Ce-ai vrut să-mi spui?

VARACLEŞU: Eşti într-o stare prea veselă, prea sceptică... E o chestiune mai tristă.

STAMATIU: Fii tu mai patetic şi se echilibrează. (*Varacleşu tace*.) Hai, mă... pe ce crezi tu că s-ar baza patetismul unora, dacă n-ar fi scepticismul vesel al altora? (*Varacleşu tace*.) Să ştii că nu-s vesel, adică sceptic, în fiecare zi. Doar acum. (*Semn, din nou, spre „dincolo”, unde aspiratorul tace*.) Ţi-am promis că-ţi îndeplinesc orice-mi ceri? Să ştii că nu mi-a trecut... (*la ceaşca spartă fi o contemplă*.) Doamne, frumoasă e!

VARACLEŞU: Vreau să-mi fii martor. Divorţez de Ionela şi vreau să-mi fii martor la proces.

STAMATIU (*uimire*): E, pe dracu!

VARACLEŞU: Spuneai că nu te miri.

STAMATIU: Mai suntem vulnerabili, ne contrazicem...

VARACLEŞU (*precipitat*): Eşti cel mai indicat martor, m-am gândit la tine zi şi noapte, dar de unde să te fi scos? Ai fost martor la nuntă, ai cunoscut idila noastră de la început.

STAMATIU (*aiurea, fiindcă-i vesel*): Dacă nu ne întâlneam la mercerie, dacă nu-mi cădea un nasture...

VARACLEŞU: Ai asistat la toată operaţia prin care a pus gheara pe mine...

STAMATIU: Chiar gheara?

VARACLEŞU: Gheara! Motivul divorţului poate să ţi se pară absurd... (*Se opreşte. Stamatiu se aşază, calm, cu un gest: „continuă...”*) Totuşi, asta e, cum te văd şi cum mă vezi: mă bate!

STAMATIU: Ca să-ti spun sincer, n-am văzut.

VARACLEŞU (*peste ironie)*: Nici nu trebuie să certifici bătaia, deşi — ţi-o jur — (*disperat*) mă loveşte.

STAMATIU: Nu ştiu dacă e un argument prea intelectual,

vreau să spun, prea bărbătesc...

VARACLEŞU (*fără vorbărie*): În instanţă, nu contează nici subtilităţile, nici sexul. Dimpotrivă! (*Mai spăşit, în altă ordine de idei.*) Înainte de... (*semnul spre „dincolo”*) m-ai întrebat foarte aspru de ce am trecut la nasturi...

STAMATIU (*concesiv*): E, foarte aspru...

VARACLEŞU: Nu, nu, să ştii că sunt şi sensibil. Erai foarte aspru, cum aş fi fost si cu. Am să-ti spun deschis: am trecut la nasturi, pentru că vreau să mă ţin de teatru. Regie. Avem în mercerii elemente foarte dotate, tu ştii că eram nebun după teatru încă de la Bicaz. Am făcut Universitatea Populară, cursuri speciale pentru amatori, există o reţea uluitoare în acest domeniu.

STAMATIU (*în alte ape*): Mă rog...

VARACLEŞU: Pe şantiere e altceva, altă lume, alt nivel... am trebuit să le sacrific, am un repertoriu unic, visez pentru la toamnă *Intrigă şi iubire* cu cele mai bune elemente din trustul nostru. Ei bine, de la primele succese, de când am ajuns în finala pe ţară cu un spectacol coupé — *O iapă, o gâză şi o chestie cu haz*, plus două scenete dramatizate după Micul prinţ de Saint-Exupéry... Cunoşti Saint-Exupéry?

STAMATIU: Puţin.

VARACLEŞU: E formidabil, tot ce am citit mai formidabil în secolul nostru. ...De atunci, conflictele cu Ionela au luat forme imposibile. Nu insist: tu nu trebuie să discuţi despre ele, am martori pentru asta, oameni care au văzut... Tu spui un singur lucru: cum a fost începutul, cum ţi-a chemat părinţii de la Huşi după patru întâlniri la Pîrîul Doamnei, doar ai fost cu noi la Pîrîul Doamnei şi ai văzut... Restul dezvoltă avocatul, am un avocat splendid, imbatabil... Eşti de acord? (*Stamatiu, sadic, se joacă cu aceeaşi ceaşcă spartă.*) Mâine la 10 e înfăţişarea... a doua.

STAMATIU: Să mă mai gândesc.

VARACLEŞU (*lezat*): Ce să te gândeşti? Mi-ai promis.

(*Pauză*.)

GLASUL LUI HĂLMĂGEANU: Atena, ferească Dumnezeu să încălzeşti curcanii. A doua zi, pielea trebuie să fie crocantă.

STAMATIU (*surâs larg*): ...

VARACLEŞU (*încântat*): Deci, accepţi.

STAMATIU (*vis*): Piele crocantă... piele crocantă...

VARACLEŞU (*plecând*): Alecule dragă, să ştii că sânt mai subtil decât par, deşi am citit că o asemenea afirmaţie poate dovedi şi contrariul... Şi pe mine m-a bucurat imbecilitatea tipului, dar n-aş vrea să întârzii mâine la proces. La zece fără un sfert, în sala tribunalului Bălcescu. Cu nasturii, n-avea grijă, vei fi servit la domiciliu. Te pup de o mic de ori! (*Iese*.)

STAMATIU (*singur, îmbrăcându-se*): De o mie de ori, de o mic de ori...

(*Fredonează în surdină din prologul la* Paiaţe, *căutând fraza invocată de doctor. Deodată, dincolo, la mercerie, zuruit de oblon. Intră Mihaela. Brusc, Stamatiu întrerupe aria, se îmbracă din nou cu pardesiul, ia una din ceştile de porţelan sparte şi iese. Stamatiu intră în mercerie*.)

STAMATIU (*liniştit*): Bună ziua, Mihaela. Acum două ore te-am rugat să-mi găseşti trei nasturi. A. 22.55...

MIHAELA (*idem*): Nu am găsit, caut. Saferian mi-a promis că va căuta şi el.

STAMATIU: Din păcate, trebuie să te rog din nou... (*Scoate „modelul” de ceaşcă*.)

MIHAELA: De ce „din păcate”?

STAMATIU: Vreau să-ţi spun de la început...

MIHAELA: De ce de la început?

STAMATIU (*calm*): ...că, în general, nu-mi plac cei care nu le lasă să-ţi duci gândul până la capăt. Şi, în special, femeile care întrerup, la fiecare propoziţiune, bărbaţii.

MIHAELA: Înţeleg, dar de ce „din păcate”?

STAMATIU: Fiindcă oamenii nu mai suportă monologul, un gând dezvoltat frumos, cu cap şi coadă. Trăiesc repede, vorbesc repede, n-au răbdare să se asculte.

MIHAELA: În consecinţă, cu ce v-aş putea servi, acum?

STAMATIU: Spune-mi, Mihaela, ţi-ar plăcea să primeşti la nuntă cadouri?

MIHAELA: ...

STAMATIU: Mai exact: nu eşti de părerea locuitorilor din insula Paraspatarasin, în Pacific, care nu admit cadouri la nuntă, pentru ca în clipa aceea să nu fie derulaţi de nimic pământesc... material?

MIHAELA: Poate că sunt sălbatici.

STAMATIU: În secolul nostru nu mai există sălbatici şi nesălbatici. În Paraspatarasin, la nunţi, oamenii aduc dansuri şi cântece. Fiecare invitat dansează, defilind prin faţa mirilor. La prima aniversare, după un an, soţii trebuie să danseze în faţa aceloraşi invitaţi dansul adus cadou de fiecare, ca semn că nu au uitat.

MIHAELA: Dar dacă între timp au divorţat?

STAMATIU: Nu ştiu cum e cu divorţul în Paraspatarasin. Având în vedere dispreţul lor faţă de obiecte, poate că nici nu divorţează. Dar de ce să mai complicăm? Eşti căsătorită, Mihaela?

MIHAELA: Nu.

STAMATIU: Logodită?

MIHAELA: Foarte puţin. (*Întorcându-se şi arătând cu degetele*.) Atâtica.

STAMATIU (*alarmă*): Cu Varacleşu?

MIHAELA: Nimic, nici atâtica. Joc în echipa trustului, el m-a descoperit, zice că mă iubeşte. Vrea să ne căsătorim şi să-mi dea rolul principal din *Steaua cu două nume*. Nu-mi convine rolul.

STAMATIU (*alarmă, în continuare*): Într-adevăr, vrea să divorţeze.

MIHAELA: Asta-i prima etapă, divorţul coincide cu etapa raională, logodna vrea s-o facem în faza orăşenească,

nunta o prevede în finala pe ţară... E foarte metodic şi foarte politic!

STAMATIU (*sec*): Atunci... Bine... Mă duc să cumpăr un serviciu de porţelan (*Nu pleacă*.)

MIHAELA: Şi?

STAMATIU (*drept în ochii ei*): Mă gândesc.

MIHAELA: După cum vezi, nu te întrerup.

STAMATIU: Mă gândesc aşa: cel superior, cel mai slab cusut, cel asupra căruia se exercita toată presiunea ziarelor din buzunarul interior, cel mai des descheiat, capabil de toate laşităţile... el nu cade! În schimb, cel inferior, cusut extraordinar, ducând o viaţă uşoară, ca în rai, independent, fără presiuni, tocmai el dispare, se duce. De când lucrezi în nasturi, Mihaela?

MIHAELA: De un an. De ce? (*Drept în ochii lui*.)

STAMATIU: Cum ai ajuns să lucrezi în nasturi?

MIHAELA: Normal... (*Circumspectă*.) Găseşti ceva anormal în nasturi?

STAMATIU: Nu...

MIHAELA: Nasturii nu sunt oameni ca toţi oamenii?

STAMATIU (*disculpându-se*): Absolut! Este exact problema pe care ţi-am expus-o acum o secundă. Dar înainte? Înainte de a lucra în nasturi, ce-ai făcut?

MIHAELA (*limpede*): N-ai să ştii niciodată!

STAMATIU: Asta nu-i dintr-o romanţă? (*Fredonând*.) „N-ai să ştii niciodată”... (Fredonează, în faţa ei, la tejghea, încă de două ori cuvintele celebre. Apoi iese.)

CORTINA

ACTUL II

La restaurantul dietetic „Admirabila budincă”.

STAMATIU (*intrând, punându-şi pardesiul, atent, pe un scaun, peste un pachet, desigur pachetul cu serviciul cumpărat. Ospătarului*): Bună, Oprişoiule! Ce mai e nou?

OPRIŞOIU (*imediat ochii la pardesiu*): Ce mai e nou? Nimic!

STAMATIU (*îngânându-l*): „Ce mai e nou? Nimic!...” Tu nu auzi? De câte ori ţi-am explicat că... (*Şi-i arată fruntea*.)

OPRIŞOIU (*intim, corijind*): Eu nu aud cu fruntea, ci cu urechile.

STAMATIU: Toate simţurile au centrii nervoşi pe creier. Nu ne dăm scama, dar aşa e. Ochii sunt o parte a creierului, deşi tu crezi că asta n-are consecinţe.

OPRIŞOIU (*curăţând masa*): Ochii care nu se văd se uită...

STAMATIU: Quod erat demonstrandum. (*la lista de mâncare, studiu*.) Ce vrei tu să mănânc, dacă „ce mai e nou? Nimic!”? Nu se poate alege nimic cu idei de-astea. Tocana devine nisip, ciulamaua — gheaţă.

OPRIŞOIU: Astăzi sunteţi foarte amuzant, tovarăşe Stamatiu. Poate la felul trei, budinca aia de griş... (*Stamatiu — studiu al meniului*.) Sunteţi şi curios. (*Stamatiu — privire. Pauză*.) Adică, sunteţi şi amuzant şi curios. (*Pauză*.)

STAMATIU: E, continuă, du-ţi gândul până la capăt.

OPRIŞOIU (*mai grav, din tandrele faţă de client*): Puteţi face mişto de mine cât vreţi, puteţi da importanţă

cuvintelor mai mult decât trebuie, sunteţi client vechi, aveţi dreptul... Dar ca om, aşa, pe vremea asta să ieşiţi în pardesiu... (*Pauză, din delicateţe*.)

STAMATIU: Continuă, spui lucruri foarte inteligente.

OPRIŞOIU: Degeaba, tovarăşe Stamatiu. În timp ce daţi importanţă cuvintelor, să nu credeţi că n-am observat; în timp ce vreţi să stabiliţi — nu-i aţa? — o legătură între tocană şi... (*gest în aer, spre „superior”*)... în acest timp, viaţa îşi urmează cursul, termometrul scade, microbii umblă şi dumneavoastră cu ce vă apăraţi? Natura nu iartă...

STAMATIU: S-ar putea să ai dreptate.

OPRIŞOIU: Eu am observat — chiar dacă la şcoala de ospătari n-am făcut igiena, cum a făcut frate-miu, care a fost totdeauna titrat... Cu cât omul e mai inteligent, mai elegant, cu atât face congestii — cerebrale sau pulmonare — mai puternice. E un făcut, dar asta e.

STAMATIU (*interesat*): Nu e nici un făcut; sunt doctori celebri care au demonstrat că bolile nu vin dinafară, ci dinăuntrul omului. Anumite structuri nervoase atrag magnetic anumite boli şi nu altele. Fiindcă am ajuns să discutăm filozofie...

OPRIŞOIU (*modest*): E, filozofie...

STAMATIU: ... dă-mi, ca atare, un borş uşor, cu smântână, şi o musaca... (*Oprişoiu salt, galop spre bucătărie*.) Oprişoiule, stai! Acum ce te grăbeşti?

OPRIŞOIU: De câte ori mă întind la vorbă, imediat după aceea îmi place să mă grăbesc, ca să nu ies în pierdere.

STAMATIU: Azi eşti inspirat. (*Intră Ionela Varacleşu*.)

OPRIŞOIU: Nu-s clienţi, e frig, fiecare îşi face un grătar acasă.

STAMATIU: De ce n-aveţi pe listă lapte de pasăre? Ce-i ofer domnişoarei Camelia? (*Ionela — doi paşi spre ei, discretă*.)

OPRIŞOIU: Sunteţi nemaipomenit: vă paşte cel mai

cumplit guturai, şi mintea vă stă la laptele de pasăre al domnişoarei Camelia! (*Ionela — încă un pas.*)

STAMATIU (*sec*): Dragostea...

OPRIŞOIU (*sus*): Nu există dragoste — numai sănătate! Principalul e sănătatea.

IONELA (*nu fără tragic*): Mă mai recunoaşteţi, tovarăşe Stamatiu? (*Se aşază, ca în transă.*)

STAMATIU (*calm*): Sigur, Ionela... Ionela Varacleşu. Ia loc, ia loc.

IONELA (*şoaptă adâncă*): Am luat loc...

OPRIŞOIU (*asalt*): Ce serviţi? (*Întinde lista.*) Mămăliguţă, ochiuri, caşcaval, macaroane au gratin... musa... (*Ionela rupe lista în două, în patru, în opt.*) Doamnă... domnişoară... tovarăşă!

IONELA (*punându-şi pardesiul lui Stamatiu peste paltonul ei*): Mi-e frig, aş vrea un rom...

OPRIŞOIU: Aici e dietetic, dacă ştiţi... La „Admirabila budincă”. (*Stamatiu, semn — cerându-i să se retragă.*) Şi cu lista? Dumneavoastră ştiţi că în fiecare dimineaţă, o veche profesoară de caligrafie ne-o scrie în patru exemplare, de mină? Nici la Athénée, nici la Casa Universitarilor...

STAMATIU (*superior*): Ocupă-te de comanda mea... Doamna se va decide mai târziu.

OPRIŞOIU (*străbătând scena, cu paşi mari, spre bucătărie*): Un borşuleţ cu smântână... una musaca...

STAMATIU (*calm*): Te ascult, Ionela... (*Ea îşi pune fruntea pe pumni. El îi ridică bărbia. Împotrivire.*) Te-a jignit că n-am fost surprins văzându-te? Ştiu că oamenii se simt jigniţi din toate nimicurile, e un semn al timpului, cu avantaje şi dezavantaje.

(*Oprişoiu aduce borşul, aşază tacâmul, schimb de priviri bărbăteşti deasupra femeii disperate. Ospătarul se retrage. Ionela — imobilă. Stamatiu începe să mănânce. Pauză.*)

GLASURI DIN BUCĂTĂRIE: Gelule, spui la toţi că azi n-avem ştrudel... Tu, unde ai pus tăiţeii? ...Am pus cât cuprinde... Tu, ce-ai făcut aseară, ai găsit bilet la Madam aia? ...(*Oprişoiu închide uşa*.)

STAMATIU: Te supără că mănânc?

IONELA (*în sfârşit; fără să ridice capul*): Nu.

STAMATIU: Sunt multe femei care consideră că dacă un bărbat mănâncă, în clipa când sunt disperate, dă dovada supremă a indiferenţei şi a egoismului. E o greşeală, Ionela, o mare greşeală. Comisă nu din vina lor, ci din vina literaturii. Femeile cred prea mult în scriitori, şi scriitorii... (*Mănâncă delicat, ponderat*.) Am citit undeva că, după o noapte frumoasă cu o femeie, prima lor noapte... un bărbat, în zori, a început să mănânce dintr-un pepene, frumos, cu furculiţa, îndepărtând sâmburii, unul câte unul. Ea şedea pe pat, suspina de emoţie, bineînţeles, şi auzea căderea sâmburilor în farfurie. A început să plângă. De ce? Am avut o prietenă, pe când eram student, care nu mă lăsa să mănânc pepene, vara, la mare, unde locuiam în doi la un ţăran. Îmi invoca nuvela aceea... mă găsea trivial, insensibil. Totuşi o iubeam, ştia c-o iubesc. (*Constată, deodată, că ea, stând într-un cot, îl priveşte, mai de mult, cum mănâncă*.) Borşul, borşul ăsta, e foarte re-generator... nu vrei?

IONELA (*cu lacrimi mari*): Nu.

STAMATIU: Poate, musaca...

IONELA: ...

STAMATIU: M-am văzut cu Gigi, ştii?

IONELA: Ştiu...

STAMATIU: De unde?

IONELA: L-am urmărit... v-am urmărit.

STAMATIU (*punând deoparte farfuria goală*): ...

IONELA (*tot timpul şoaptă*): Îl urmăresc de cinci zile, el nu mă simte... La trust, dimineaţa, nu stă mai mult de o

oră, după care începe să bată drumurile. Mă postez la o cofetărie, vizavi de sediu, şi aştept... Nu consum mai mult de două cataifuri, şi apare. Trage un chiul extraordinar. Dacă aş spune în instanţă cât absentează de la serviciu... (*Oprişoiu aduce musacaua. Stamatiu nu atinge tacâmul.*)

VOCI DIN BUCĂTĂRIE (*prin uşa întredeschisă*): Tu, să deschizi radioul la 15,30... e din poezia tinerilor.

STAMATIU: Continuă...

IONELA: Ieri dimineaţă, l-am urmărit în două cinematografe pe bulevard, la matineu... nici nu ştiu ce am văzut — o tragedie şi o comedie; era singur... (*Câştigând în realism.*) După-amiază a avut repetiţie la Casa tineretului din Berzei, pregăteşte o dramatizare, în care are şi cântăreţi şi actori. Zice că-i elev declarat al lui Brecht...

STAMATIU: Poate că are talent, Ionela.

IONELA (*limpede*): N-are talent, nu e brechtian, e afemeiat. De ce nu mănânci? Se răceşte.

STAMATIU: Te ascult.

IONELA: Spuneai că... (*Gest între ea şi musaca.*) Eu nu am prejudecăţi, cum spuneai... Lângă mine, bărbatul poate să mănânce. Îmi place să mă uit ceasuri întregi cum mănâncă, cum şterge farfuria cu pâine... poate să caşte, poate să strige, totu-i să fie în casă, să avem un cămin al nostru.

STAMATIU: Mi-a spus că l-ai lovit.

IONELA: Şi ce-i cu asta? Dacă ţi-ar fi spus că el a dat în mine — ceea ce nu s-a întâmplat, pentru că el nu dă, el lipseşte de acasă, ceea ce-i totuna — ai fi găsit normal... Te-a vrut martor, nu?

STAMATIU (*începând să mănânce*): Dar nu pentru asta. pentru început.

IONELA: Care început? Ce început? Toţi au refuzat să-i fie martori, toţi ştiu că l-am iubit de când l-am văzut.

STAMATIU: Spunea ... spunea că ai vrut să pui gheara pe

el.

IONELA: Gheară? (*Pauză. Stamatiu lasă musacaua. Ionela îşi priveşte mâna, se înduioşează*.) Nu ştiu câţi bărbaţi n-ar fi vrut să fie mângâiaţi de această gheară, şi eu am spus tot timpul: „Nu, mângâi numai pe cel ales de mine”... (*Stamatiu, ca s-o evite, îi aranjează pardesiul său, pe umeri. Ionela îi strânge mâna în mâna ei*.) Ascultă-mă, Alecule. De ce crezi că această gheară s-a transformat, o dată în opt ani, într-un pumn? De ce?

STAMATIU (*vrând să se retragă*): Nu ştiu...

IONELA (*continuând să-i reţină palma*): De trei luni, Gigi mă ucide cu tovarăşa Mihaela Manta. Mihaela Manta în sus, Mihaela Manta în jos... (*Stamatiu — nouă încercare de desprindere, dar mai ales apariţia Cameliei în plan - doi*.) Ce e cu această Mihaela Manta. E vânzătoare la merceria în care te-ai întâlnit cu Gigi, o vizitează permanent, şi acasă nu discută decât despre ca. Ai să-mi spui că-i sincer, că nu se ascunde. (*Camelia pleacă, în clipa în care Oprişoiu a venit spre ea. Oprişoiu — din ochi, semn spre Stamatiu. Stamatiu prinde semnul. Ionela îi întoarce bărbia spre ea*.) Ai să-mi spui că-i sincer, dar nu e decât pervers! După ce-mi dau seama? (*Aşezare mai solidă pe scaun*.) Dacă ar fi sincer, mi-ar vorbi de corpul ci, poate chiar de ochii vi — şi aş admite. E o pasiune... n-ai ce-i face. O soţie inteligentă trece peste asta. Dar nu, el pune accentul pe altceva: pe caracterul ei. (*Stamatiu nu mai mişcă, lăsându-şi definitiv palma în palmele ei*.) „Domnişoara Manta e o martiră”... „Domnişoara Mihaela e o sfântă”... Ţi-o spun ca femeie: nu există femeie să nu poată fi martiră sau sfântă!

STAMATIU (*cât mai discret*): Bine, dar de ce?

IONELA (*dezinvoltă, lacrimile au rămas departe, trăgându-l bine spre ea*): E simplu: lucra într-un spital, la laborator — că m-am interesat —, directorul murea după ea, aşa cum se moare după femei... Ea i-a

rezistat, el a început s-o persecute până i-a găsit nod în papură şi a dat-o afară, ca incapabilă şi descompusă... Atunci, domnişoara s-a făcut vânzătoare de nasturi. E simplu ca bună ziua...

STAMATIU (*agasat*): Nu-i simplu ca bună ziua. De ce n-a protestat? De ce nu s-a bătut?

IONELA: Putea fi o simplă mârşăvie. (*Lui Oprişoiu, peste umăr.*) Te rog, un orez cu lapte. (*Revenind.*) Orice femeie deşteaptă ştie să speculeze o simplă mârşăvie în folosul ei. Bărbaţii au nevoie de complicaţii şi exagerează, au nevoie de mârşăvii cât mai încurcate, pentru că-s fricoşi şi le e teamă să nu fie descoperiţi. Ferească Dumnezeu de spital şi miliţie în viaţa unui bărbat. O femeie — dacă-i deşteaptă — din nimic poate să scoată aur! Domnul Varacleşu, pentru că... (*Oprişoiu îi aduce orezul cu lapte*) e elev declarat al lui Brecht, n-o scoate din demnă, nobilă, pură. O zi, o lună, dar cât mai puteam suporta? (*Mănâncă, pauză.*) Mie îmi place să stau la bucătărie, să fac, să dreg... laptele ăsta-i prins, de pildă. Dar, Alecule, nici un bărbat nu ştie câte gânduri îţi vin când stai lângă o tocăniţă sau când aştepţi să dea în clocot o supă. Tu ce părere ai? Sunt proastă?

STAMATIU: Nu, nici vorbă, pe cuvânt... M-ai emoţionat, Ionela.

IONELA (*sensibilă*): Dacă te-am emoţionat, nu-s proastă. În faţa unui om prost, nu te emoţionezi.

STAMATIU: Ba nu, sunt oameni proşti care te pot face să plângi. (*Ionela îl sărută, imediat, pe frunte. Camelia, revenind, îi vede şi iese din nou.*) De foarte mult timp, susţin că prostia nu există în cantităţile susţinute de unii... susţinute din prea mare grabă. Dacă te uiţi mai atent, vezi că ceea ce ne lipseşte de multe ori este imaginaţia, înţelegi? O imaginaţie prea săracă... (*Ionela plânge, revine la poziţia iniţială, cu capul în palme.*)

IONELA (*de acolo*): Înţeleg, Alecule, înţeleg... Gigi nu mi-a

vorbit niciodată aşa.
STAMATIU (*sec*): ... A, nu-i vorba de vorbe. (*Pauză*.)
IONELA (*ridicând privirea*): Atunci, nu-i aşa? Nu te prezinţi ca martor.
STAMATIU: Ba da.
IONELA (*alarmă disperată*): Cum ba da? Păi...
STAMATIU: I-am promis!
IONELA: Ce i-ai promis? Ce i-ai putut promite?
STAMATIU: E o chestie deajuns de superficială.
IONELA: Atunci? (*Indignare*.) Ţii la chestii superficiale? Ţii la chestii superficiale? (*Aruncând pardesiul*.) Te prezinţi martor din superficialitate? Tu, Alecule... Nu mai există Dumnezeu, nu mai există... (*Revelaţie ultimă*.) Tu vrei bani. Alecule! Pentru bani! (*Caută, febrilă, în poşetă*.)
STAMATIU: Ionela, nu fi...
IONELA (*sus*): Toate sentimentele superficiale urmăresc banii, ştiu, ştiu... (Leşin masiv, dur nu „gros”. Stamatiu îi acordă imediat o palmă. Ospătarul, dintr-un pas, o zgâlţâie. În uşă apar, din bucătărie, două fete graţioase, în halate albe. Se aude radioul:

Vom cuceri galaxii după galaxii,
Vom visa pe stele, vom ţine luna pe umăr
Şi inelul lui Jupiter pe deget...
Ah, iubito, după atâtea ataraxii
După atâtea gelozii, nu preget
Să-ţi cer un măr, un simplu şi omenesc măr...

(*Pe aceste cuvinte apar, mai întâi, Varacleşu cu Mihaela, apoi Camelia. Varacleşu — la imaginea Ionelei leşinate — sare, dându-l deoparte pe Stamatiu, îşi sărută uşor soţia şi ea îşi revine, deschide ochii: îl strânge la piept, el admite, apoi Ionela îl ia de mână şi ies împreună. Mihaela a rămas la masa aflată vizavi de masa lui Stamatiu. El o observă. Camelia se aşază la masa lui, în calea privirilor dintre cei doi*.)

OPRIŞOIU (*curăţind masa; către Camelia*): Un lapte de pasăre?
CAMELIA (*calm, macabru*): Nu.
OPRIŞOIU (*drum către Mihaela*): Ce serveşte domnişoara?
MIHAELA (*tot timpul, la Stamatiu*): Orice vrei dumneata.
OPRIŞOIU: Am o musaca extraordinară... întrebaţi-l pe domnul.
MIHAELA: Te cred.
STAMATIU (simplu, după pauză): Ce-i cu tine? Vrei o ţigară? (*Camelia acceptă; el îi oferă, aprinde bricheta şi, peste umărul ei, o fixează pe Mihaela care aşteaptă.*)
VOCI DIN BUCĂTĂRIE: Ar trebui ca trustul să avizeze asupra sosului beşamel... De mâine, mă transfer la „Dinamo", la sportivi...
CAMELIA (*cu ţigara aprinsă, arde pardesiul din Grecia. Stamatiu vede, nu intervine, revine cu privirea la Mihaela. Oprişoiu îi aduce Mihaelei musacaua, Stamatiu o priveşte mâncând*): Nici acum nu te uiţi la mine?
STAMATIU (*iceberg*): De ce mi-ai ars pardesiul?
CAMELIA (*între privirile lor, tot timpul*): Dar ce voiai să fac? Să te mângâi? Te-am găsit în braţele...
STAMATIU (*fără să se uite la ea*): Nu exagera!
CAMELIA: De ce ţi-ai îmbrăcat, azi, pardesiul nou? Pentru mine? Vreau explicaţii.
STAMATIU (*acelaşi joc*): Ştii că nu suport explicaţiile.
CAMELIA: Totuşi, fă şi ce nu suporţi!
STAMATIU (*întors la ea, în sfârşit*): Fac şi ce nu suport: azi dimineaţă, acasă, vrând să plec, mi-am îmbrăcat paltonul şi am constatat că-mi lipseşte un nasture, şi anume, cel de-al treilea, cel inferior.
CAMELIA (*grav*): Alecule!
STAMATIU: Da, cel inferior, cel...
CAMELIA (*bărbăteşte*): Încetează! Încetează cu literatura!
STAMATIU (*atent*): Ce-i literatură în pierderea unui

nasture?

CAMELIA: Cunosc, cunosc. (*Ironie superioară*.) „La chair est triste et j'ai lu tous les livres”... Dintr-un nasture, se schimbă viaţa unui om.

STAMATIU (*şi mai calm*): Dintr-un gol neacordat de arbitru, mor în Peru 300 de oameni! Am intrat deci, într-o mercerie...

CAMELIA: Nu mă interesează! Nu mă interesează decât ceea ce văd şi aud!

STAMATIU: Şi ce-ai văzut?

CAMELIA: Te mângâia! A leşinat din cauza ta. De ce mă umileşti? De ce trebuie să-ţi spun cruzimi?

STAMATIU: Nici o cruzime nu poate egala arderea acestui pardesiu!

CAMELIA (*ultimă hotărâre*): Bine, voi face ceea ce niciodată nu am crezut că-mi va fi dat să fac, n-am fost născută pentru asta... (*Se ridică, ia pardesiul*.) Mă duc să-ţi stopez pardesiul! Aşteaptă-mă aici! Şi ca să mă înţelegi până la capăt... (*Scoate din buzunarul pardesiului un ziar şi-l aruncă pe masă*.) Citeşte! Mi se face praf cea mai bună nuvelă! (*Iese. Imediat, Stamatiu se concentrează în lectura revistei literare. E foarte concentrat, încât nu vede semnul Mihaelei spre chelner: „plata!”*.)

OPRIŞOIU (*sensibil la „dramă”*): Cum vi s-a părut musacaua?

MIHAELA: Bună... unii pun şi enibahar... (Stamatiu citeşte.)

OPRIŞOIU (*şi mai tare, către Stamatiu*): Aveţi de plată 7 lei 80...

MIHAELA (*uşor*): Schimbă-mi 25 de lei... (*În tot timpul operaţiei, Stamatiu citeşte*.) Mulţumesc! (*Se ridică, se îmbracă, face câţiva paşi spre ieşire. Stamatiu tresare, o observă*.)

STAMATIU (*hotărât*): Mihaela! (*Ea se opreşte în uşă, el vine lângă ea*.) Te pot însoţi?

MIHAELA: În haină? Poţi răci.
STAMATIU: Nici o grijă, am o structură sportivă.
MIHAELA: N-ar trebui să aştepţi?
STAMATIU: Ba da, ar trebui să aştept. (*Ies.*)

(*Imediat, întuneric; apoi, lumina unui ecran de cinema pe care sunt proiectate dispozitivele eternelor reclame: derularea reclamelor — rară, până se aşază publicul: zgomot de bănci, şoapte marcate: „Alo, vino aici”, „Hai mai în faţă”, „Nu văd din faţă” etc. ... sâsâituri.*)

RECLAMA: Vara îmbrăcaţi îmbrăcăminte de vară!
STAMATIU: A existat în viaţa ta un doctor?
MIHAELA: Ce-s expresiile astea?...
RECLAMA: Consumaţi spanac proaspăt!
O VOCE: Vino, dragă, aici, ai orbul găinilor?
STAMATIU: Nu mă interesează expresiile, mă interesează adevărul!...
MIHAELA: Da’ câţi ani ai? (*Sâsâituri.*)
RECLAMA: Daţi copiilor cât mai multe dulciuri!
STAMATIU: Am informaţii sigure. De la o femeie disperată. Sunt cele mai sigure informaţii. Ce ţi-a făcut?
MIHAELA: Zici că ştii...
STAMATIU: Va să zică, e adevărat. De ce te-ai lăsat călcată în picioare?
MIHAELA: Dacă nu încetezi cu expresiile astea, plec!...

(Pe ecran, un titlu de film — în „completare”: „Pentru arbitraje cât mai competente, pentru cât mai puţine penaltiuri pe terenurile noastre!” Filmul îi prezintă pe Alexandru Stamatiu, prim-plan, suflând într-un fluier începutul unui meci. Bandă sonoră. Vuietul unui stadion.)

CRAINICUL: Am stat de vorbă cu tovarăşul Alexandru Stamatiu, cunoscutul nostru arbitru...
STAMATIU: Bine, încetez cu expresiile şi-l voi distruge. Voi

afla...

MIHAELA: Ssst! Vreau să mă uit bine.

STAMATIU (*foarte clar*): Îţi repet: aflu cine e şi-l distrug! Îl distrug ca pe un pardesiu...

CRAINICUL (*pe imaginea lui Stamatiu, în faţa camerei de filmat, în studio*): Este un om extrem de amabil, echilibrat în aprecieri, un cavaler al fluierului, în adevărata accepţie a cuvântului cavaler.

STAMATIU (*ridicându-se, brusc*): Să mergem!

O VOCE: Stai, dom'le, jos!

MIHAELA (*opunându-se*): Vreau să văd cum arbitrezi!

STAMATIU (pe ecran): Nimeni nu ştie cum suflă patimile — dacă n-a dat lovitura de începere a unui meci de fotbal, la centru, în centrul mulţimii... (*Stamatiu, adevăratul, iese — singur.*)

VOCEA DIN SALA: Stai, dom'le, jos, că n-am venit să te văd pe dumneata!

(*Imediat lumină. Stamatiu, în restaurant, strângându-şi haina ca pe un palton, ridicându-şi gulerul. Tuse marcată.*)

STAMATIU (*în picioare, mergând de la o masă la alta, sub privirile ospătarului care nu vrea să-l întrerupă*): Tocmai acum... formidabil, tocmai acum când trebuie să aleg, când trebuie să mă decid, tocmai acum veniţi... gripă, temperatură, microbi, frig... Ce laşitate! Ce laşitate! (*Iese.*)

(*Intră Varacleşu, agitat, se aşază la masa lui Stamatiu.*)

OPRIŞOIU (*operativ*): Cu ce vă servim?

VARACLEŞU: Nimic. Aştept.

OPRIŞOIU: Aici nu-i bar, să staţi pe o cafea... aici e dietetic.

VARACLEŞU (*demn*): Ştiu şi te rog să nu fii obraznic...

OPRIŞOIU (*la el acasă*): Pe cine aşteptaţi? Dac-o aşteptaţi pe domnişoara cu care aţi venit, a plecat (*burghiu*)... a plecat cu tovarăşul Stamatiu!

VARACLEŞU (*palid*): Cu tovarăşul Stamatiu!

OPRIŞOIU: Exact. Vă servim o budincă cu brânză de vaci?

VARACLEŞU: Nu.

OPRIŞOIU: E admirabilă pentru stările nervoase. În general, brânza de vaci la stările nervoase...

(*Intră Camelia, pe braţ cu pardesiul stopat, căutând febril pe Stamatiu; chip transfigurat de angoasă, se apropie de masă.*)

VOCILE: La ora 19, nu e teatru la microfon? E Mizantropul de Molière. Dramă? Ce drama? Molière şi dramă!...

CAMELIA (*către Oprişoiu*): Tovarăşul Stamatiu a plecat?

OPRIŞOIU: Da, duduie.

VARACLEŞU (*interesat*): Luaţi loc... luaţi loc, sunteţi palidă.

CAMELIA (*aşezându-se, punând pardesiul peste pachetul uitat de Stamatiu*): Nu ştii unde a plecat? (*Oprişoiu ezită.*)

VARACLEŞU: Am să vă spun eu. (*Lui Oprişoiu.*) Du-te şi adu domnişoarei o budincă de brânză de vaci. (*Oprişoiu pleacă.*) Şi spune personalului să vorbească mai încet sau să închidă uşa. (*Către Camelia.*) Nu trebuie să fim părtaşi la toate dubiile lor culturale, nu? (*Camelia tace.*) Când aţi intrat, discutau despre *Mizantropul* ca despre o salată de roşii. *Mizantropul*, despre care Balzac... Ştiţi ce a spus Balzac? (*Camelia neagă, atentă.*) „Această capodoperă clădită pe un vârf de ac”...

CAMELIA: Nu gust Molière!

VARACLEŞU (*bucuros*): Poate, Brecht?

CAMELIA : Cu atât mai puţin Brecht.

VARACLEŞU (*Oprişoiu se apropie*): Mâncaţi budinca aceasta, brânza de vaci e foarte recomandabilă în stările nervoase... şi vă veţi reveni.

OPRIŞOIU (*depunând budinca*): Am dat toate indicaţiile personalului de serviciu.
VARACLEŞU (*după ce-i face semn să se retragă*): Dar în ce artă credeţi ?
CAMELIA (*mâncând*): Într-o artă sinceră.
VARACLEŞU: Dar sinceritatea, o ştim cu toţii, nu e condiţia sine-qua-non a artei.
CAMELIA (*o linguriţă — un răspuns*): Nu sine-qua-non, dar fundamentală.
VARACLEŞU: Aţi văzut Rinocerii ?
CAMELIA (*o linguriţă — un răspuns*): Slab. Fără psihologie.
VARACLEŞU: „Cântăreaţa...”?
CAMELIA (*linguriţa*): Care „Cântăreaţă...”?
VARACLEŞU: A aceluiaşi...
CAMELIA: A... neconvingătoare. Infantilă !
VARACLEŞU: Infantilă, mai ales. „Singurătatea alergătorului...” ?
CAMELIA (*ultima linguriţă de budincă*): Pasabil, dar fără exclamaţie...
VARACLEŞU: Nu gustaţi „tinerii furioşi”?
CAMELIA: Îi găsesc naivi.
VARACLEŞU: În pictură: Picasso, Matisse, Signac ?
CAMELIA: Bracque.
VARACLEŞU: Stravinski, Prokofiev, Schönberg ?
CAMELIA: Bere.
VARACLEŞU: Fellini, Visconti, Chaplin?
CAMELIA: Nici unul...
VARACLEŞU: Care vă e scriitorul preferat, azi ? (*Camelia se şterge cu batista*.) Nu discut de Tolstoi, de Dosţoievski, aceştia... (*Gest în aer, adică „s-au dus, să nu mai vorbim de ei!”*...)
CAMELIA (*calmă, punând batista în poşetă*): Antoine de Saint-Exupéry.

(*Pauză mare. lungă. Varacleşu — fulgerat. Camelia îşi aprinde o ţigară*.)

VARACLEŞU (*vibrând*): Vreţi să repetaţi?
CAMELIA (*surâs uşor*): Nu repet. De ce să repet? (*Varacleşu — acceptare, ca în vis*.) Aţi vrea să strigaţi, să jubilaţi, vi se pare uluitor să mai găsiţi o fiinţă care adoră gingăşia, subtilitatea, graţia lui...
VARACLEŞU (*şoaptă*): Da, aş vrea să vă cad la picioare.
CAMELIA: Dar de ce? Enigmele trebuie consumate în tăcere, lucid.
CAMELIA: Da, însă în fapte. Oricând sunt gata să sting o emoţie într-o frază prozaică. Puneţi-mi o întrebare oarecare şi voi fi mult mai mulţumită. (*Varacleşu caută, privind-o fascinat*.) Aştept. Aştept o întrebare oarecare...
VARACLEŞU: Lăsaţi-mă să judec cu capul meu.
CAMELIA: Aştept. (*Pauză; privindu-l*.) ...în orice caz, aţi reuşit să mă dispuneţi... Dimineaţa, „Gazeta literară” mi-a făcut praf cea mai bună nuvelă „Toamnă inconştientă”, şi eram convinsă că nu voi mai surâde luni de zile. Dumneata mi-ai smuls un zâmbet.
VARACLEŞU (*fixând-o decisiv*): Domnişoară...
CAMELIA: Aveţi întrebarea? Vorbeam cu mine însămi, dar aşteptam.
VARACLEŞU: Domnişoară, nu vă numiţi Camelia Zaharini?
CAMELIA (*râs, râs, râs*): Domnule, eşti genial! Ai găsit cea mai genială întrebare oarecare.
VARACLEŞU (*rece, oţel*): Aştept răspunsul. (*Camelia acceptă*.) Atunci aflaţi că, fără să vă cunosc... (*Decisiv*.) Fără să vă întreb, pe baza unei intuiţii unice, v-am dramatizat nuvela „Toamnă inconştientă”...
CAMELIA (*interzisă, bulversată*): Când? Unde?
VARACLEŞU: Am fost fermecat de fineţea analizei, de gradaţia dramatică, de caracterele vag sugerate. Am dramatizat-o singur şi am jucat-o...
CAMELIA (*uluită*): Unde? Unde s-a jucat?
VARACLEŞU: La căminul cultural de pe strada Antim!

CAMELIA: De pe strada Antim? Şi a avut... (*cuvântul magic*) succes?

VARACLEŞU (*stăpân*): Camelia, aş putea să te fac fericită... Întreaga ta operă are un caracter dramatic, am putea răsturna teatrul românesc... Sunt clipe când a fi cerebral e minor... dar nu aici, nu la un dietetic... Hai la „Cina”! Hai la „Ambasador”! Hai la Sinaia!

CORTINA

ACTUL III

Acasă la Stamatiu. Stamatiu, întins pe pat; alături — pregătind comprese într-un vas alb — Atena. Noapte, temperatură, microbi — lumină în consecinţă. Merceria a dispărut.

STAMATIU (*delir clar*): Madam Fira, madam Fira, te rog închide aspiratorul, nu pot auzi nici stadionul, nici Leoncavallo...

ATENA (*grijă excesivă*): Dar madam Fira nu-i aici, Alecule, e linişte în toată casa.

STAMATIU: Madam Fira, dacă nu vrei să închizi aspiratorul, spune-mi de ce? De ce nu pot asculta prologul la *Paiaţe*?

ATENA (punându-i o compresă): Linişte... linişte... (*Maternă*.) Vrei să se trezească Dănel?

STAMATIU: Bine, madam Fira, ia loc, ia loc, explici-mi de ce nu-ţi place prologul? Eu cânt, mai întâi, şi după aceea îmi spui de ce nu-ţi place.

ATENA: Alecule, Alecule, mă sperii... (*Schimbându-i compresa*.) Niciodată nu te-am văzut aşa, aveai o structură sportivă...

STAMATIU (*fredonând*): „Şi noi, comedienii, suntem oameni din carne şi oase...” (*Ultimul cuvânt e acoperit de uralele unui stadion: „gol”, apoi fluierul unui arbitru, urmat, desigur, de fluierături puternice*.)

STRIGĂTE: Huo, arbitru’! Huo cu cine ţi-a pus fluieru-n gură! La târlă, arbitru’!...

ATENA: Ti-e mai bine, Alecule, nu?

STAMATIU: N-a fost 11 metri... Puteţi urla oricât, la Rîmnicu-Vîlcea n-a fost 11 metri! Sunteţi laşi, fiindcă sunteţi mulţi. Numai microbii sunt atât de laşi, fiindcă sunt atât de mulţi. Eu nu am decât un fluier... şi un nasture... şi o ceaşcă de cafea...

ATENA: Vrei cafea, Alecule? Să-ţi fac o cafea.

UN BARITON (*ca-n Leoncavallo*):

Nu vreau cafea...
Vreau o musaca...
Lapte de pasăre...
O, nu, nu budincă de mazăre...

UN COR DE FEMEI (*acoperindu-l*):

Unde-i pardesiu'
Dom'le Stamatiu?
Nu suntem pedante.
Avem pieile crocante.
Dar fără pardesiu,
Vă socotim în sicriu...

ATENA (*lacrimi*): Alecule, mi-e teamă de Dănel, mi-e teamă că n-am să-ţi pot face o cafea. Poate vrei o compresă?

STAMATIU: Greşiţi, o, cum greşiţi. Fără pardesiu mă vedeţi mort... Vă grăbiţi! (*După o pauză*.) De ce nu-mi răspundeţi?

HĂLMĂGEANU (*din camera alăturată*): Atena!

ATENA (*spaimă*): Alecule, ce fac? Mă striga Dănel.

STAMATIU (*sub privirile Alenei, derutate se duce drept la garderob şi ia paltonul cu doi nasturi lipsă; îl îmbracă*): Să vină Dănel! Nu mă interesează coeficientul de oscină din nasturi, e un coeficient mic! Mă interesează nasturele! Nasturele - ca atare!

DĂNEL (*autoritar*): Atena! (*Paşi alături — Atena fuge spre*

uşă.)

STAMATIU (*în timp ce în prag apare Dănel*): Încercaţi... Încercaţi să mergeţi fără nasturi... (*Se opreşte în fata lui Dănel şi, deodată, vrea să-i încheie nasturele de la gulerul cămăşii. Dănel îl împiedică*.) ...Părerile au zburat din dumneavoastră, sunteţi pustiu.

DANEL (*doct*): Vorbiţi prostii, cei mai mari filozofi umblau goi sau în togă...

ATENA (*punând mâna pe fruntea lui Stamatiu*): Are temperatură... cel puţin 39,6. Nu-ţi mai spun că a venit acasă fără pardesiu.

STAMATIU: La minus 15 nu se mai betonează... (*Luând un scaun şi punând mâinile pe spătar. În aceeaşi clipă, pe un ecran aflat pe paravan, apare un complet de judecată, ca la tribunal. Ton hotărât*.) Nu mă interesează dacă mi-a stopat sau nu pardesiul, nu mă interesează nuvela „Toamnă inconştientă”, într-adevăr foarte proastă. Nu mă interesează decât epoca noastră şi nasturii, ca un caz particular. Nu sunt în dezacord cu epoca, nu mă simt născut nici prea devreme, nici prea târziu, vreau să vă fie clar. O iubesc pentru (*scandând*) rezonabilitatea ei...

ATENA: Delirează!

STAMATIU: O iubesc pentru armonia ei — adică toţi am fost transformaţi în artişti, spectatori şi actori, simultan. Subliniez: si-mul-tan! Nu mai există graniţe! Shakespeare spunea — şi tot ce spunea Shakespeare... (*Gest în aer al mâinii, adică „nu mai vreau să repet, ştiţi”*...) „o scenă este lumea, şi noi...” (Din nou, gest de „etc., etc.”) Nu! Nu. domnilor juraţi! Lumea este şi o scenă, şi o arenă, şi o fântână, şi un mister, iar noi... suntem şi actori, şi regizori, şi spectatori. Şi arbitri!... Cel mai mic eveniment, cea mai elementară mişcare ne aruncă în dinamica universală şi nu mai ştim — oricât am fi de rezonabili — ce rol să jucăm! (Pe ecran: „Vara, îmbrăcaţi îmbrăcăminte de vară!”) E adorabilă, ne

înţelegem dintr-o privire. E suficient să-mi cadă un nasture, aşa cum lui Newton...

ATENA: Dănele, dă-i ceva! (*Dănel — imobil.*)

STAMATIU: Nu vreau să vă reţin. Vreau să vă explic crima ce o voi comite pentru ea, numai pentru ea. De ce n-a protestat? De ce nu s-a bătut? (*Pauză. Linişte în cameră. Pe ecran, reclamă: „Consumaţi budinci de la «Admirabila budincă»”.*) Căzându-mi un nasture, mi-a spus că A. 22.53 nu se mai găsesc din primăvară. Spunându-mi că A. 22.53 nu se mai găsesc din primăvară, m-am îndrăgostit de ea. M-am grăbit, desigur... (*Pe ecran: „Daţi copiilor dulciuri!”*) Nu, m-am gândit, urăsc graba, dar, vă asigur, n-am despărţit graba de meditaţie. Îndrăgostindu-mă, am aflat că a fost umilită. Am aflat cine a umilit-o. Am hotărât să-l distrug pe acel om. Subiect de melodramă, dar aici nu suntem la cinema, ci la tribunal. La tribunal şi la crematoriu nu există melodrame!

ATENA (*extaz*): Asta-i foarte adevărat! (*Pe ecran, reclamă: „Servicii de cafea superficiale şi betonate...”*)

STAMATIU (*tot cu mâinile pe spătarul scaunului*): Nu m-a lăsat ca, din arbitru, din judecător să devin jucător — diferenţă simplă de o silabă. Rafinamentul ei a desfiinţat duelul, pumnul, lovitura violentă fi sănătoasă. Deşi, în asemenea cazuri, simţi nevoia să baţi, să scuipi, să ucizi. Ai vrea să spargi măcar un geam — nu ajungi decât să spargi din greşeală un serviciu de porţelan!

DĂNEL: Domnule!...

ATENA (*simultan*): Alecule!...

STAMATIU (*brusc, către Dănel, ochi în ochi*): Altădată se admitea provocarea la duel. Unul dintre cei doi murea. Era barbar, nu? Dar exprima viaţa! (*Dănel se închide la nasturele de la gulerul cămăşii.*) Acum? Acum?... (*Începe să se învârtească prin cameră, mimând scena.*) Mă duc la biroul celui care dezonorează, mă prezint la

secretară, tovarăşa mă întreabă: „Ce doriţi? — Doresc să-i trag două palme şefului dumitale. Doar două palme şi plec. — De ce? — mă întreabă, epoca noastră fiind, cum am mai spus, raţională. — Din cauza unui nasture sau a absolutului, e totuna...” Admite, intru, mă opresc în faţa semenului meu. (*Mişcare în consecinţă*.)

DĂNEL (*demn*): Atena, lasă-ne singuri! (*Atena — imobilă*.)

STAMATIU (*tot faţă în faţă*): Nu, nu, că nu dau... Două palme sunt o soluţie minoră, iraţională şi la fel de gravă ca în secolul XVI! (Patetic, întors, cu pumnul la frunte, ca-n melodrame.) Ah, ce însemnau două palme în secolul XVI! (*Brusc, mâinile pe spateaza scaunului, pe ecran reapare completul de judecată*.) Dar mi-e frică, domnilor juraţi! Mi-e frică de judecata dumneavoastră, de judecata epocii şi a tovarăşei Mihaela Manta, de... (*Dănel — stană de piatră*.) Sunt inconsecvent, domnilor juraţi! Voi renunţa la pumn, la spargerea porţelanurilor! Mă supun. Crima mea va fi de ordin verbal.

ATENA (*mişcare spre el, punându-i mâna pe frunte*): Foarte bine, foarte bine! O crimă de ordin verbal te va linişti!

DĂNEL (*teribil*): Atena! Domnule... tovarăşe Stamatiu!

STAMATIU (*smulgându-se, iar faţă la juraţi*): Epoca noastră a dat o forţă maximă cuvintelor. Forţa cuvintelor e crescândă deci, şi asta-i numai spre binele nostru! Cuvintele au ajuns să împuşte, să distrugi ca un atac combinat aerian, naval şi terestru. Bomba atomică e nimic faţă de un „idiotule”, de un „huliganule” sau „ticălosule”, rostite la timp. Aruncaţi un cuvânt tare şi adevărat în faţa cuiva şi va apărea acolo, între ochii individului, o plagă, o plagă identică cu aceea de pe trupurile celor de la Hiroşima! Voi folosi cuvântul — asta va fi metoda mea de distrugere.

DĂNEL (*în sfârşit, strigăt*): Domnule, încetează cu polemica! (*Şi se repede la Stamatiu, zgâlţâindu-l de reverele paltonului. Ultimul nasture cade. Atena începe*

să-l caute. Stamatiu se întinde pe studio şi se acoperă cu paltonul. Dănel decisiv.) Atena, urmează-mă!... (*Atena caută*.) Număr până la trei, auzi? Unu...

ATENA: L-am găsit! Dacă-i mai dai un somnifer...

DĂNEL: Am zis doi...

STAMATIU (*de pe studio*): Mi-e foarte frig şi vă anunţ că mă voi căsători cu Mihaela Manta, de care mă leagă o simplă privire şi imposibilitatea ca alături de ea să mă pot privi în ochi. De ce? De ce, madam Fira? (*Pe ecran, reclamă: „Consumaţi spanac proaspăt”*.)

DĂNEL: Atena, nu zic trei, ci cer să-mi explici: ce a fost între voi doi?

ATENA: Dacă-i dai un calmant!

DĂNEL: N-are nevoie de nici un calmant. (*Pe ecran: un cer albastru intens*.)

ATENA: A delirat.

DĂNEL: N-a delirat, a fost logic, a făcut polemică cu mine.

ATENA (*stupefiată*): Polemică? De ce ar fi făcut polemică cu tine? (*Pe ecran, un moş Gerilă*.)

DĂNEL (*diagnostic*): Oriunde e polemică, e structură logică şi nu e loc de delir. Normal, acum ar trebui să-l scot din casă şi să nu-l primesc decât dacă ne aduce serviciul de cafea.

ATENA (*înfiorată*): Dănele, fii om!

DĂNEL (*calm*): Sunt om! Între serviciul de cafea şi umanitarism nu e nici un antagonism. Asta ar însemna agnosticism... (*Pe ecran, „A. 22.53”*.)

ATENA (*cântat*): Nu mai folosi cuvinte lungi, că-nnebunesc!

DĂNEL (*olimpic*): La care te referi? (*Atena studiază somnul lui Stamatiu*.) La agnosticism sau la umanitarism? (*Pe ecran, insula Paraspatarasin*...) Te rog să-mi spui ce a fost între voi... Te ascult... (*Şi se aşază pe divan la picioarele lui Stamatiu*.)

ATENA (*macabră*): Am impresia că a adormit. (*Pe ecran: Mihaela cosindu-i un nasture la palton*.)

DĂNEL: Dovadă că nu a avut nimic şi a jucat teatru, ca să mă lovească... Un teatru prost, demodat, nici un dramaturg...

ATENA: El nu e dramaturg, e inginer.

DĂNEL (*calmul lui*): ... nu mai foloseşte delirul, bufoneria, pentru a spune ce are de spus. Domnul Stamatiu, după cum ai auzit, a rămas la Shakespeare. Shakespeare e o culme, dar nu ultima... (*Pe ecran stăruie Mihaela, cosind*.)

ATENA: Încetează cu ironiile.

DĂNEL: Nu sunt ironii, dragă Atena, nu sunt ironii, sunt studiile unor oameni competenţi din Est şi din Vest.

ATENA: Competenţi? El e arbitru de fotbal!

DĂNEL (*crud şi explicit*): Fotbalul e o idioţenie sau o modă, cum vrei s-o iei. Numai un idiot se poate ocupa azi cu fotbalul...

ATENA (*lezată*): E tot atât de interesant ca cancerul, dacă vrei să ştii.

DĂNEL: Atenţie la cacofonii!

ATENA (*întărâtată*): Sunt mult mai mulţi oameni care se ocupă de fotbal decât de cancer... A arbitrat în Grecia şi va pleca în Italia.

DĂNEL (*ironie maximă*): Poate pleca şi-n Honolulu. Înainte de toate, voyager c'est penser... a călători înseamnă a gândi. El nu gândeşte!

ATENA: El nu gândeşte? Stamatiu nu gândeşte? Numai în delirul lui câte lucruri interesante a spus! Şi să-l auzi când n-are temperatură... La el, până şi visurile sunt interesante.

DĂNEL (*în picioare, solemn*): Dragă Atena, din accentele pe care le-ai pus în discuţie, am ajuns la concluzia, ca într-o radiografie, că încă îl mai iubeşti, încă îl mai regreţi. E evident că *aşa*, viaţa noastră ar fi devorată de un cancer inoperabil. Poate îţi apar ca un Karenin — am văzut în biblioteca ta romanul lui Tolstoi, înţelegi, deci, la ce mă refer —, poate sunt, ca atare, un Karenin

în mediocritatea mea, te asigur însă că tu nu eşti o Anna Karenina, şi cu atât mai puţin dumnealui — un Vronski... Am jurat să nu-mi fundamentez viaţa pe milă şi concesii.

ATENA (*bunul-simţ*) Bine, Danele, dar ieri ne-am căsătorit!

DĂNEL: Ştiu, ştiu... Shakespeare — nici eu nu mă pot opri să-l evoc — spune şi mai frumos: „Nici nu s-au răcit fripturile de la masă”... Nici fripturile noastre nu s-au răcit, totuşi „ieri”, „azi”, „mâine” sunt noţiuni relative faţă de cruzimile vieţii, care ne cer hotărâri, numai şi numai hotărâri... Dacă-ţi descopeream regretul pentru dumnealui peste un an şi nu azi? Ce înseamnă *azi*? Ce înseamnă *ieri*?

ATENA: Dar aş putea să-ţi dau amănunte care...

DĂNEL: Nu mă interesează nici un amănunt, toate amănuntele nu folosesc decât la a discuta pe marginea dramei, ori dramele se consumă, nu se discută. (*Iese şi închide uşa cu cheia*.)

ATENA (*la uşă*): Dănele, nu fi copil! (*Pauză*.) Dănele, nu mă necăji din prima zi! (*Pauză, ton mai dureros*.) Dănele, da’ totul a pornit de la un nasture, nu poţi înţelege? (*Fără durere*.) Dănele, eşti un om superior, da sau nu? Dănele, sparg uşa dacă-ţi baţi joc de viaţa noastră! (*Pauză, duios şi raţional*.) Dănele, te admir pentru gelozia ta... te admir că nu te desparţi pentru fleacuri. Sunt convinsă că mă asculţi şi ai o morală. Vreau să-ţi spun un singur lucru. Fă-mi un semn că eşti atent... lasă pijamaua şi fă-mi un semn! (*Demnitatea disperării*.) Vreau să-ţi spun... — mă jur — că fiecare reprezentaţi altceva pentru mine. Ce vrei mai mult? (*Pauză lungă*.) Dănele, dormi? (*Mişcare scurtă la Stamatiu, întorcându-se pe o rână. Atena, idee, vine lingă el şi începe să-l mângâie*.) Alecule... Alecule, dormi? Alecule, cum te simţi? (*Pe ecran, aceeaşi imagine a Mihaelei*.) Ţi-a scăzut temperatura, am ştiut

că ai o structură sportivă. (*Îl sărută. Stamatiu sare, ca ars, în picioare, însănătoşit*.)

STAMATIU: Nu!

ATENA (*inocentă*): Ce, te-ai speriat?

STAMATIU (*revenindu-şi*): Da.

ATENA (*drept*): Te-am sărutai ca să mă scoţi dintr-o situaţie penibilă.

STAMATIU (*mormăind*): Numai pentru asta? Visam foarte frumos.

ATENA: Dar să vezi ce frumos ai delirat.

STAMATIU: Am delirat?

ATENA: Oho... ai vorbit mai frumos decât pe Diham. Ai spus că ai citit o nuvelă proastă, că ai o iubită nouă, că nu mai spargi serviciile... ai vorbit foarte frumos, cum ştii tu. Dănel a fost foarte impresionat, te asigur! (*Îi arată nasturele găsit*.) M-ai făcut să-l caut chiar sub ochii lui Dănel, fiindcă ştiu cum ţii tu la nasturi. (*Stamatiu, întors pe pământ, constată că paltonului îi lipseşte şi ultimul nasture, cel superior*.) Dănel ţi l-a rupt.

STAMATIU: De ce?

ATENA: Ca să încetezi polemica.

STAMATIU: Nu înţeleg, care polemică?

ATENA: E, aşa zice Dănel, e gelos... Pentru că ţi-am căutat nasturele, m-a închis aici şi nu mai vrea să mă primească în casă.

STAMATIU: Şi ce cauţi aici?

ATENA (*agasată*): Eu ce-ţi explic, copil prost? (*Autoritar*.) Te rog să vorbeşti cu el şi să-i spui că nu mă iubeşti, că ce a fost odată a fost...

STAMATIU: N-a fost nimic.

ATENA: Mă rog, trebuie să precizezi. (*Bate în uşă, sigură*.) Dănele, domnul Stamatiu e mai bine ţi vrea să-ţi spună două vorbe. Cred că nu te-ai culcat.

DĂNEL (*de dincolo*): Domnul Stamatiu a murit pentru mine.

STAMATIU (*hotărâre: o ia de mină pe Atena, o duce la uşa din dreapta*): Totul e clar şi simplu: o iei frumos pe culoar, ieşi pe balconaş şi de acolo intri pe uşa din bucătărie. Planul casei a rămas acelaşi, sper. (*Deschide uşa; în prag, Camelia*.)

ATENA: A, bună seara... bună seara, intraţi, bucuraţi-vă de avantajul intrării separate. (*Camelia intră cu pardesiul pe braţ şi cu pachetul uitat de Stamatiu*.)

STAMATIU (*hotărât, ca în toate gesturile sale după delir, ia pachetul şi bate la uşa din stânga*): Domnule Hălmăgeanu, vă rog să deschideţi pentru a vă înmâna serviciul de cafea solicitat dimineaţa... (*Tăcere, dincolo*.) Cred că în lumina gestului meu, toate reticenţele dumneavoastră se spulberă. (*Tăcere*.) Vreau să spun că un serviciu de cafea rezolvă toate echivocurile sentimentale. În cazul unui echivoc între mine şi actuala doamnă Hălmăgeanu, n-aş fi adus un serviciu de cafea, ci propriul meu cadavru, aşa cum e firesc între oameni pasionaţi. (*Atena sare de pe divan şi deschide febrilă pachetul*.)

DĂNEL (*de dincolo*): Domnule Stamatiu, ironiile dumneavoastră sunt greoaie şi lipsite de sens. Undeva, ele au şi o latură tragică.

ATENA (*descoperind ceştile*): Dănele, nu au nici o latură tragică, e exact serviciul nostru, dar exact! Domnul Stamatiu s-a străduit, nu a făcut nici o economie... au până şi acelaşi sunet! (*Ciocneşte uşor două ceşti. Uşa se întredeschide. Dănel nu apare; Atena — imediat — cu pachetul la subsuoară — se strecoară în apartamentul conjugal. Către cei doi*.) Noapte bună...

CAMELIA (*ton rezonabil, de armistiţiu*): Alecule, ştii că detest satira! De ce-mi prezinţi, în ultima vreme, atâtea spectacole satirice?

STAMATIU: Nu văd unde a fost satira. (*Ia pardesiul şi începe să-l „studieze”*.)

CAMELIA (*„finita la commedia”*): În sfârşit, tu nu vezi

nimic.

STAMATIU: Îţi mulţumesc că mi-ai adus serviciul. Nu ştiu cum l-am putut uita. Pardesiul a fost foarte bine stopat.

CAMELIA (*elegiacă*): M-am dus până-n bulevardul Dacia şi a trebuit să insist o oră.

STAMATIU: Se pare că ai avut succes.

CAMELIA: De ce eşti rău? Stoperul câştigase la Pronosport şi nu ştia pe ce lume trăieşte. (*Stamatiu se duce la şaltăr, face lumina mai mare*.) De ce faci atâta lumină?

STAMATIU (*în faţa oglinzii garderobului, îmbrăcând pardesiul*): Vreau să văd ţesătura la o lumină mai mare.

CAMELIA: Stinge-o, las-o cum a fost, vino lângă mine. (*Stamatiu, calm, dezbracă pardesiul şi-l pune în garderob*.) Te rog, vino lângă mine... (*Stamatiu se conformează*.) Aş vrea să ne despărţim, drumul e inexorabil, n-avem ce face, trebuie să-l înfruntăm.

STAMATIU (*în întâmpinare*): De ce?

CAMELIA: M-ai desfigurat... a fost o explozie necontrolată. Detest femeile care-şi cer iertare după crize. Nu există iertare! (*Stamatiu — crud — mişcare din cap: da.*) Dar aş vrea să ne despărţim frumos, Alecule. (*Trecându-i mâna pe frunte*.) Mi-ai dat foarte multe, aş vrea să-ţi las o despărţire frumoasă. (*Surâs*.) M-ai crezut totdeauna o cerebrală, nu?

STAMATIU (*rezolut, ia paltonul de lucru de pe un scaun*): Spune-mi, Camelia. n-ai la tine ac şi aţă? (*Camelia îl contemplă trist*.) Mă simt mai bine, aă vrea să-mi cos nasturii la palton, doi — atâţia câţi am...

CAMELIA (*ton sfârşit*): Caută în geanta mea.

STAMATIU (*tresărire*): Mă laşi să caut, în geanta ta, ac şi aţă? (*Caută imediat, găseşte încântat*.) N-aş fi crezut că în geanta unei femei cerebrale se găseşte ac şi aţă! Camelia, eşti o comoară! (*Cu mare căldură, cosind*.) Eu cos, tu vorbeşti, cred că nu deranjez cu nimic proiectele tale, îmbin utilul cu tristeţea. (*Pauză, cu ochii la ac*.) Nenumărate despărţiri au avut loc aşa: ea

cosind, cu ochii în lacrimi, el vorbind. Simpla schimbare de sex, care n-are de ce să ne încurce. Te derutează lipsa de lacrimi? (*Pauză*.) Au! (*Începe să-şi sugă sângele din degetul înţepat*.) N-am mai cusut, din armată!

CAMELIA: Nu ştiu ce mă face să mai stau aici. Poate o imensă nevoie de duioşie, poate...

STAMATIU: Duioşie? (*Lasă manopera, scoate din sertarul noptierei două lumînări şi le fixează în sfeşnicul de pe masă*.) Dar nimic mai simplu decât duioşia. (*Le aprinde, se duce şi închide lumina, îşi reia locul şi începe să coasă la lumina lumînărilor*.) Iată şi duioşia!...

CAMELIA (*stare sufletească nouă*): Bine, n-ai să reuşeşti să mă clinteşti. Voiam o despărţire frumoasă, voiam să discutăm inteligent într-un climat tandru, să reuşim pentru ultima clipă acest aliaj rar realizat. (*Suspină*.) Tu n-ai să înţelegi niciodată nevoile inteligentei. Povara inteligentei. Sunt clipe când îţi rupe umerii, te sfărâmă. Tot drumul până-n bulevardul Dacia, strângând bine pardesiul ars, l-am făcut cu acest gând: să nu-ţi mai apar o cerebrală, o dură. Am fost ridicolă, nu?

STAMATIU: Nu.

CAMELIA: Ba da, ba da. În lumina acestor lumînări, am fost ridicolă. M-am luptat cu ridicolul cât am putut: stoperul era beat, îşi pusese familia — patru copii, soţia şi cumnata — să intoneze pe trei voci numele echipelor de fotbal: Dinamo, Rapid, Steaua...

STAMATIU (*ridicând privirea*): Extraordinar! Trebuie să fi fost un cor unic.

CAMELIA: L-am convins să lucreze, fără să-mi pese de grotesc, deşi ştii cât îl urăsc, ce sensibilă sunt la el... La întoarcere, am ezitat între a-ţi cumpăra o cravată şi o carte de la Librăria 17. „Anticii greci”, tragediile.

STAMATIU: Ai fi făcut foarte bine.

CAMELIA: Mi-era teamă de ostentaţie, de „*trop*”... Nu ţi-am făcut niciodată cadouri, totdeauna mi-am imputat

luciditatea în relaţiile noastre. Dacă-ţi aduceam un Euripide, riscam o prea mare ostentaţie a discretului, a sugestiei.

STAMATIU: Totuşi, ai venit foarte târziu — unde ai rătăcit după ezitare?

CAMELIA (*neabătută*): Alecule, nu-i aşa că totdeauna m-ai suspectat pentru răceala pe care o aduceam în prim-plan? N-ai crezut totdeauna că te folosesc doar pentru documentare?

STAMATIU: Dimpotrivă, asta m-a fascinat la tine totdeauna...

CAMELIA: Nu minţi! De când ne-am întâlnit, de la Luduş... din acceleratul acela, mai exact: din vagonul-restaurant... n-ai fost jenat de luciditatea mea?... (*Stamatiu tace*.) E prima întrebare esenţială a acestei nopţi, răspunde!

STAMATIU: Aşa şi aşa. Luciditatea ta m-a jenat aşa şi aşa. (*Pauză lungă, în care explodează, de dincolo, glasul Atenei: „Dănele, avem în casă şi ouă, şi unt, şi brânză!”*) A doua întrebare?

CAMELIA: De ce te grăbeşti? Eu m-am adaptat luminărilor tale, tu adaptează-te ritmului meu de adagio! (*Stamatiu suflă în luminări. Întuneric*.) Să nu crezi că grosolăniile tale mă derutează. A doua mea întrebare cere imperios întunericul. Sartre spune că sunt adevăruri care nu pot fi rostite privind în ochii celuilalt...

GLASUL ATENEI: Dănele, omleta e gata!

CAMELIA: Mai mult: eu pot transfigura grosolănia ta în sugestie, în act poetic... N-ai vrea să deschizi magnetofonul şi să-mi pui bluesurile negre de la Luduş? Tot drumul cu pardesiul m-am gândit ca muzica ultimei clipe să fie aceeaşi cu cea a primei clipe.

STAMATIU: Ca să deschid magnetofonul, trebuie să aprind lumina.

CAMELIA (*protest*): Nu! Radioul e lângă tine.

STAMATIU: Da.

CAMELIA: Deschide radioul. Dacă sunt bluesuri — continui; dacă nu, plec şi mistuim clipa... Vezi ce sentimentală sunt? Până la demonstraţie!

(*Stamatiu deschide radioul; apare „ochiul verde”, apoi un blues. Stamatiu tace stupefiat*.)

CAMELIA (după ce lasă muzica să pătrundă): Vezi că există o providenţă?... (*Stamatiu tace, bluesul autentic continuă, nostalgic, trist*.) Vreau să te întreb. E o întrebare capitală, de destin... Cunosc orgoliile tale, nu vei face nici un gest să amânăm despărţirea. Te-am înţeles. Atâta timp cât ai puterea să citeşti pamfletele la adresa mea, cu un ochi mai rece decât acest ochi verde, nu te voi încorseta. Ofer orgoliului tău o ultimă satisfacţie: răspunderea destinului meu... (*Pauză, blues în final. Acord final. Camelia — cât mai rar*.) Mă laţi sau nu să trec de la proză la teatru?

STAMATIU (*în sfârşit*): Să te las să treci de la proză la teatru? De ce să te las să treci de la proză la teatru?

(*Mişcare obscură în întuneric; la radio, tangou pasional. Toată scena se va desfăşura, mai departe, în ritm de tangou pasional*.)

CAMELIA (explicită): Proza e prea riguroasă, prea explicită — portret, descriere, motivare psihologică... mă plictiseşte! Nu mi-ar strica puţin teatru absurd. Pentru dialogul meu cu posteritatea...

STAMATIU (*de lângă şaltăr*): Tu discuţi cu posteritatea?

CAMELIA: Fiecare din noi, în fiecare clipă, discută cu posteritatea.

STAMATIU (*decisiv*): Şi tu socoteşti lumea absurdă?

CAMELIA (*şoaptă*): Da.

STAMATIU (*brusc, lumină mare; cu puşca de vânătoare*

aţintită spre Camelia, care sare, uluită. Totul — allegro): Cu ce drept socoteşti tu lumea absurdă? Pe ce bază? Ce armonii te-au dezamăgit, care dintre armoniile omeneşti te-a durut? Spune!... Ca să faci teatru absurd, trebuie să ai un drept. Care-i dreptul tău? Răspunde sau trag! (*Camelia, lipită de perete*.) Nici o instanţă nu mă va condamna că nu te-am lăsat să treci de la proză la teatru! (*Se apropie cu puşca întinsă*.) De ce taci? Răspunde! Care dintre armonii te-au plictisit?

CAMELIA (gâtuită): Nu.

STAMATIU: Ştii cât costă kilogramul de zahăr?

CAMELIA: Alecule!

STAMATIU: Cunoşti diferenţa de preţ dintre o intermediară şi o franzelă?

CAMELIA: ...

STAMATIU: Ştii că moartea unei balene, în mările de la antipozi, poate fi simultană cu prima privire dintre un bărbat şi o femeie? (*Puşca în piept*.) Nu mişca! Ai auzit de armonia universală? Ai auzit-o vreodată? O franzelă costă 2,20! Repetă după mine: o franzelă costă...

CAMELIA: Îţi spun tot!

STAMATIU: Atunci de ce-mi ceri bluesuri, de ce ceri „ajutor? (*Plecând puşca, ochi în ochi*.) De ce vorbeşti despre Sartre — ce-ai înţeles din Sartre? Răspunde! (*Reluând puşca, un pas înapoi*.) Spune repede, ce-ai vrut să-mi ceri astă-scară? Dar repede! Cât mai repede! Molto allegro. (*Manevrează trăgaciul*.)

CAMELIA (*neted*): Să vii mâine dimineaţă... la procesul lui Varacleşu, să depui ca...

STAMATIU (*strigăt*): De ce să vin mâine la procesul lui Varacleşu?

CAMELIA (*stinsă*): Trebuie să divorţeze, m-am îndrăgostit de el.

STAMATIU (*pierit, lăsând puşca*): Când... când ai avut timp să te îndrăgosteşti de Varacleşu?

CAMELIA: Astă-seară... astă-seară ne-am descoperit... ne-am descoperit în Exupéry... în... Îmi dramatizează toate nuvelele... renunţă la Drecht şi-mi drama...

STAMATIU (*ucis*): Şi toate astea nu mi le puteai spune cu lumina aprinsă, în timp ce coseam doi nasturi?

CAMELIA: Nu. M-ai inhibat!... Mă inhibau nasturii, arul şi aţa... Voia el să vină să-ţi spună... Voia să fim sinceri din prima clipă.

STAMATIU (*puţin retoric, aruncă puşca pe pat*): Nu, nu ajută nici o puşcă. Vin mâine la proces.

CAMELIA: Vii, vii, Alecule? Eşti unic! Mâine dimineaţă...

STAMATIU: Pleacă... (*Vrea să întindă mâna spre ea, să-i spună numele, se opreşte.*) O, mi-e teamă de cacofonii... Du-te, Camelia! Dar în vârful picioarelor.

(*Camelia se îndreaptă spre uşă. Stamatiu deschide, ea iese. Stamatiu se întoarce în cameră, pune puşca la loc pe perete, închide garderobul, se opreşte în faţa radioului. Ultimele acorduri, la radio, ale tangoului. Apoi, glasul crainicului: „În ciclul «Marile cărţi ale lumii», prezentam astă-seară capodopera înţelepciunii finlandeze «Kalevala»”. Stamatiu închide radioul, stinge lumina, aprinde veieuza; se întinde îmbrăcat pe studio, se acoperă cu paltonul.)*

STAMATIU (şoaptă pentru el): Capodopera înţelepciunii finlandeze...

(Un timp — linişte. Apoi, uşa care dă spre Hălmăgeni se deschide şi în cameră se profilează, înaintând, statura impozantă a doctorului.)

HĂLMĂGEANU: Dormiţi, domnule Stamatiu?

STAMATIU: Cam aşa ceva...

HĂLMĂGEANU (*oprit în dreptul studioului, în picioare*): Mi-e imposibil să nu vă deranjez. Vreau să ştiu dacă vă

este clară strania şi clasica relaţie dintre victimă şi călău. (*Stamatiu — murmur confuz*.) Noi doi suntem în această stranie relaţie. Sunteţi cel mai subtil călău al lumii: aţi dozat extraordinar cruzimea unui rechizitoriu la adresa bărbatului cu generozitatea unică faţă de femeie. Cruzimea şi generozitatea au dat un curent, care în aviaţie — nu ştiu dacă ştiţi — se numeşte curent forfecant. M-aţi forfecat, domnule Stamatiu, ca pe un simplu avion prins în asemenea curente. Puteţi verifica. Vreţi să verificaţi? (*Pus înainte, cu mâna dreaptă întinsă. Stamatiu — imobil*.) Puneţi mâna pe mâneca pijamalei mele — e udă sau nu? Sânt lacrimile mele. (*Nici o mişcare. Pauză — tot cu mâna dreaptă întinsă*.) Nu există suflet, domnule Stamatiu, numai creier, scoarţă cerebrală, toate sentimentele vin din raţiune. (*Se aşază pe studio, drept, demn*.) Comportamentul dumneavoastră scapă judecăţii mele, şi prin aceasta mi-aţi cauzat cea mai mare durere şi am plâns... acestea sunt lacrimile creierului meu. (*Stamatiu sare ca din arc şi dispare pe uşa care se deschide spre coridor. Hălmăgeanu aşteaptă cu mâinile la piept. În sfârşit, undeva, se aude muzica unei ape căzute într-o scurtă şi cunoscută cascadă. Stamatiu revine. Hălmăgeanu, imediat, ridicându-se*.) Brutalitatea răspunsului dumneavoastră...

STAMATIU (întinzându-se, căutându-şi culcuşul): N-a fost nici un răspuns domnule doctor, vă bizuiţi pe o simplă neînţelegere.

HĂLMĂGEANU (*stentor*): Există neînţelegeri din pricina cărora au căzut cetăţi, armate şi tirani!

STAMATIU (*foarte obosit*): Am o indigestie prelungită, nu mai confundaţi ideile.

HĂLMĂGEANU: Brutalitatea răspunsului dumneavoastră mă obligă să fiu scurt: nu sunt de un sentimentalism excesiv. Mi-aţi refuzat lacrimile, nu mă socotiţi probabil o victimă demnă de dumneavoastră. Bine, e o situaţie

de nesuportat. Nici unui om nu i se poate lua dreptul de a fi victimă. Dar în baza straniei noastre relaţii, e rândul meu să vă distrug. Vă voi distruge mâine dimineaţă. Noapte bună! (*Nici un răspuns. Stamatiu a adormit*.)

CORTINA

ACTUL IV

Camera lui Stamatiu şi merceria, dimineaţa. Stamatiu doarme. La mercerie se ridică — zuruind — oblonul şi apare Mihaela. Gesturi maşinale de vânzătoare, dimineaţa.

GLASUL LUI HĂLMĂGEANU (dincolo, în apartament): Ateno, am plecat.
GLASUL ATENEI: Du-te cu bine... Cum e afară?
HĂLMĂGEANU: Frumos, da' răcoare... E de demi pentru mine, de „deux pièces" pentru tine. La prânz avem chifteluţe marinate?

(*În mercerie apare Hălmăgeanu, grav, dens, copleşitor; înaintează încet, Mihaela îl priveşte îngheţată, cu mâinile la piept, rezemată de un stand*.)

HĂLMĂGEANU (după o pauză, în faţa ei —despărţiţi de tejghea. Profund): Nu mă alunga. Nu vreau nasturi, Mihaela, nu vreau nimic... (Pauză.) Vreau cheia, cheia apartamentului tău. MIHAELA (surprindere): Cheia apartamentului meu?
HĂLMĂGEANU (aceeaşi gravitate): Da, în 15 minute o vei avea înapoi. Continui să stai pe Olari, nu? (*Nostalgie, incantaţie*.) Olari 12, etajul III, apartamentul 9... Olari 12, etajul III, apartamentul 9... De aici până în Olari şi-n...
GLASUL ATENEI (*de dincolo, la Stamatiu*): Alecule! Alecule, nu te trezeşti? Alecule, trebuie să fii la tribunal,

mamă dragă!

HĂLMĂGEANU (*realist*): De aici până în Olari şi-napoi sunt 15 minute, nu? (*Întinde, patetic, mâna spre Mihaela*.) Dă-mi cheia, Mihaela! (*Mihaela — imobilă, mâinile la piept. Hălmăgeanu rămâne cu mina întinsă, gestul teatral —identic cu cel din finalul actului III, în faţa lui Stamatiu. Simultan, soneria „dincolo”, apoi glasul Atenei: „Imediat, madam Fira! Imediat, că nu dau turcii!” Glasul Firei: „Bună dimineaţa, cum a dormit domniţa mamei?” Aspiratorul de praf în apartament îl trezeşte pe Stamatiu. Acesta se ridică, ia puşca atârnată pe perete; se aşază pe marginea studioului şi fixează un punct prin cătarea puştii. De-a lungul întregii scene de la mercerie, Stamatiu va privi — extrem de concentrat şi serios — prin cătarea puştii*.)

GLASUL ATENEI: Domnule Stamatiu, ce faci? Nu-i frumos să întârzii la tribunal. Pot intra?

STAMATIU (*fix la puşcă*): Nu.

HĂLMĂGEANU (*coborând mâna*): De ce nu-mi dai cheia? N-aş intra decât în vestibul. Nu-ţi voi r4ăscoli casa, aşa cum nu vreau să-ţi răscolesc amintirile.

MIHAELA (*surâs crud*): Amintirile?

HĂLMĂGEANU: Am intrat o singură dată în vestibulul tău, la 15 aprilie 1963... M-ai dat afară, ţii minte cum m-ai dat afară?

MIHAELA: Nu ţin minte nimic.

HĂLMĂGEANU (*încăpăţânat*): Ai în vestibul un dulap cu veselă alb-înflorată. Dulapul era deschis. Înainte de a ieşi, am lăsat, pe primul raft, un tub cu...

MIHAELA (*neagră*): Ce vrei? Spune exact!

HĂLMĂGEANU: Vreau cheia ca să iau tubul... Sunt pastile unice, am alergat la cele mai înalte foruri, am stat la coadă două zile să obţin pastilele; vreau pastilele. Efectul lor, pe cale bucală...

MIHAELA: Calea bucală? (*Râs încet, discret, cu multă tristeţe*.) Calea bucală nu-i pentru dumneata, aşa cum

nu-i Calea Lactee! Ca să pricepi calea bucală...

HĂLMĂGEANU (*doctor lezat*): De unde ştii tu ce înseamnă calea bucală?

MIHAELA (*minte abia reţinută*): De unde ştii? De unde ştiu?... Am citit, tovarăşe Hălmăgeanu — în noaptea de 17 aprilie 1963, două zile după ce te-am dat afară, după ce m-ai dat afară, am citit foarte multe cărţi despre sinuciderile pe cale bucală! Cine citeşte ştie...

HĂLMĂGEANU (*maximă vexare*): Dar nu vreau să mă sinucid, dragă Mihaela. (*Demn.*) Vreau să fac o tentativă! Ca şi Rainer Maria Rilke, pe patul morţii, susţin că la urma urmei viaţa e sublimă.

MIHAELA: „La urma urmei...", dar până „la urma urmei"?

HĂLMĂGEANU (*exasperat*): Vreau să-l distrug pe domnul Stamatiu, acest om foarte complex, cu care împart apartamentul...

MIHAELA (*siderată*): Cu care ce?...

HĂLMĂGEANU: Da, cu care împart apartamentul... Poate că acum te va interesa unde stau. Domnul Stamatiu m-a distrus prin şantaj. O noapte întreagă, simulând delirul provocat de febră, febră provocată de pierderea unui nasture — care l-a obligat să-şi pună pardesiul în locul paltonului —, o noapte întreagă, zic, m-a ameninţat că va spune noii mele soţii tot ce a fost între tine şi mine.

MIHAELA (*arsă*): Şi a spus?

HĂLMĂGEANU (*subtil*): Nu, a făcut o tentativă. Crudă, sălbatică. M-a obligat să joc teatru în faţa soţiei mele. I-am cerut bietei femei aberaţii de care eram conştient, dar trebuia să fiu ipocrit. Am fost! După aceea, m-a făcut să plâng — şi ştii că plâng rar...

MIHAELA: Ştiu.

HĂLMĂGEANU: ...despărţindu-se extraordinar — pentru tine, subliniez, pentru tine! — de fosta-i logodnică. Nu l-am mai putut judeca logic, şi asta m-a revoltat. Atunci o tentativă de sinucidere, din cauza lui, mi-a apărut ca

singura soluţie pentru a-l distruge. Îmi trebuie trei pastile din acelea, de sub vesela înflorată. Nu patru, nu cinci. Trei. Nu trebuie să mor, ci numai să se afle... la miliţie, în oraş... unde m-a putut aduce sadismul unui inginer! E suficient şi covârşitor... Azi, tentativa impresionează ca şi actul propriu-zis.

MIHAELA (*logică*): Se poate, dar pastilele nu mai există!

HĂLMĂGEANU (*frânt*): Cum?

MIHAELA: Le-am descoperit eu, chiar sub vesela înflorată.

HĂLMĂGEANU: Şi ce ai făcut cu ele?

MIHAELA (*calmă, superioară — comediană la capătul dramei de mult epuizate*): Le-am folosit. Nu trei, nu patru, în noaptea de 17 aprilie...

HĂLMĂGEANU (*melodramă crescendo*): Cum, tu?... Pentru mine?...

MIHAELA (*surâs liniştit*): Nu, nu pentru tine! Pentru mine!

HĂLMĂGEANU: Nu se poate! Eşti divină!

MIHAELA: Dimpotrivă, am scăpat. Pastilele erau vechi, erau proaste, nu ştiu de la ce farmacie le-ai luat.

UN CAP DE FEMEIE (deodată, din prag): N-a intrat la dumneavoastră o doamnă violoncelistă de la Filarmonica din Banat? (*Mihaela — negaţie mută. Capul dispare*.)

HĂLMĂGEANU (dureros): Şi-acum ce să fac? Nu pot să plâng de două ori consecutiv... Nu mai pot să fac din nou coadă la farmacie. (*Pauză. În acest timp, madam Fira a trecut la glaspapir. Sună telefonul*.)

GLASUL ATENEI: Alo... Madam Fira. termină cu glaspapirul, că-mi faci praf nervii! Ocupă-te de mobilă! (*Executare. Mobilă*.) Da, ascult... Nu, tovarăşul Stamatiu doarme. Îi comunic.

HĂLMĂAGEANU (*derută totală*): Spune-mi, Mihaela, ce să fac? Trebuie totuşi să-l distrug! (*Mihaela — imobilă ca şi Stamatiu*.) Vreau să-i arunc pe umeri răspunderea vieţii melc! Măcar ca gest, ca intenţie.

GLASUL ATENEI (*peste mobilă*): Domnule Stamatiu, ţi-a

telefonat preşedintele comisiei de arbitri. Să treci pe la ei cu pardesiul, că vrea să-l vadă nevastă-sa. Auzi? Trezeşte-te, eşti în faţa unui gest unic.

MIHAELA (*calmă*): Ai să-l distrugi!

HĂLMĂGEANU: Cum?

MIHAELA: Care-i principala dumitale calitate? (*Doctorul — clipit nervos. Traducându-i pe limba lui.*) Axul vieţii dumitale? Forţa dumitale?

HĂALMĂGEANU: A, vitalitatea, vanitatea... demnitatea...

MIHAELA: Asta e... Foloseşte-o!

HĂLMĂGEANU: Care? Sufixul „tatea” e foarte...

MIHAELA: Să zicem vanitatea... Distruge-l cu vanitatea, e foarte sensibil aici. Din vanitate, poate deriva uşor generozitatea!

HĂLMĂGEANU (*mai distins*): De acord — nimic nu e mai vital ca un paradox. Şi?

MIHAELA (*ardent*): Te duci la spital şi-mi aduci o nouă numire în laborator. Mă chemaţi înapoi, înţelegi? (*Luându-l de reverul paltonului.*) Vreau să revin în laborator, înţelegi? Vreau să lucrez din nou în laborator, auzi? (*Mai calmă.*) Îmi aduci chiar tu numirea. N-o să te mai şantajeze, vei trăi liniştit cu nevasta, Stamatiu va fi fericit — va fi zdrobit, te asigur! Asta nu mai e o tentativă.

HĂLMĂGEANU (*după un lung surâs, încruntare*): Dar tu? Tu nu vei fi umilită?

MIHAELA: De ce?

HĂLMĂGEANU: Nu te va umili să primeşti, din mâna mea. numirea? Aş muri... Mai ales că din umilire poate apărea dispreţul.

MIHAELA (*repede, căci a intrat Doamna în vârstă din actul I*): Nu mai complica, nu-ţi stă bine. (*Doamna înaintează până la stand.*) Fii vital! (*Doamnei.*) Cu ce vă putem servi?

O DOAMNĂ: Drăguţa mea, ieri n-ai putut să mă serveşti şi te-am înţeles. Azi... (*Caută într-o imensă sacoşă.*)

HĂLMĂGEANU: Te găsesc aici peste două ore? (*Mihaela — acceptare mută. Hălmăgeanu iese. Stamatiu — imobil, fixând în continuare cătarea puştii*.)

O DOAMNĂ: O, enfin, iată ce vreau să te rog. Mâine scară... nu ştiu dacă ai auzit dumneata de O'Neill, de Eugene O'Neill. E un dramaturg american, cu care ne mai alinăm bătrâneţile... Îmi trebuie cinci nasturi de ăştia, mai fantezi. (Mihaela îi studiază.) Eu nu merg decât la premiere, a, să nu crezi că mă dau în vânt după un anumit public. Nu, da' la premieră actorul îşi dă mai multă ostenealâ şi mesajul e mai dar.

MIHAELA (*îi prezintă un sort*): Vă înţeleg, doamnă... Aceştia vă convin?

O DOAMNĂ: Ăştia cred că-i aveţi de pe vremea *Strigoilor*, cu Marioara Voiculescu. Ce spectacol, ce spectacol! Aveam o rochie mi-crème... Mi-a spus un domn foarte distins, ieri, la „Compescaria"... chiar ieri: „Doamnă, mai aveţi rochia aceea mi-crème?" I-am promis că vin cu ea la *Dragă mincinosule*, am auzit că e foarte amuzant, deşi în două personaje, şi unora li s-a părut trenant. (*Mihaela îi oferă un nou sort. Bătăi puternice în uşa lui Stamatiu — intrarea separată. El nu lasă puşca*.) Dar e Shaw şi el salvează orice. (*Doamna respinge sortul. Bătăi în uşă*.) Altceva ce-mi poţi oferi? (*Mihaela, supusă, altă cutie. Doamna studiază. Glasul lui Varacleşu: „Alecule, deschide, ce, ai murit ?*".) Poţi să-mi spui, domnişoară, de ce nu se mai scrie azi cu inteligenţa lui Shaw?

MIHAELA (foarte rea): Nu.

(*Altă cutie, alt sort. Doamna trece la studiul noii oferte. De-a lungul întregii scene de la Stamatiu, Mihaela — într-un pact tacit cu doamna — îi va pune pe tejghea zeci de cutii, scoase din raft, realizând până la urmă o baricadă. Doamna le va studia minuţios conţinutul, sancţionând fiecare sort cu câte o replică din „universul" ei artistic.*

Bătăi puternice în uşă, şi chiar o lovitură de picior. Stamatiu se ridică şi, cu puşca în mână, deschide uşa. Apare Varacleşu.)

VARACLEŞU (*izbucnind, către Stamatiu*): Ah, ştiam, ştiam că te voi găsi aici!

STAMATIU: Nu s-ar putea spune că e o replică ruptă din Saint-Exupéry! (*Şi se aşază iar pe studio, reluând „lucrul" cu puşca.*)

VARACLEŞU (*patetic*): Lasă puşca! Nu mă tem de puşti, cum nu mă tem de tunuri!

STAMATIU: Ah, Gigi, nu cădea în melodramă desuetă! Mai rămâne să pui mâna pe secure.

VARACLEŞU: Nici un Gigi. (*Îi smulge puşca.*) Oricât ai ezita, vreau să ştiu de ce n-ai venit la tribunal? De ce-ţi baţi joc de oameni? De ce ai promis?

STAMATIU: Am promis noaptea, la capătul...

VARACLEŞU (*dinte pentru dinte*): Mie să nu-mi joci comedii existenţialiste — noaptea, ziua, legile zilei, legile nopţii... am citit, cunoaştem! De ce n-ai fost la 10 la tribunal? De unde atâta egoism? Trăieşti în mijlocul mulţimilor sau în junglă? Prietenia, devotamentul... nu-ţi mai spun nimic?

O DOAMNĂ (*ironică*): N-aş intra cu nasturii ăştia, nici la studiourile experimentale!

STAMATIU (*calm, întins pe studio*): Am experimentat metoda unui psihiatru american.

VARACLEŞU (*deodată, lovit în „cultură"*): Nu ştiu de nimic — ce metodă?

STAMATIU (*ca o indicaţie farmaceutică*): Înaintea unei zile grele, imediat după ce v-aţi trezit din somn, priviţi, timp de jumătate de oră, degetul gros de la piciorul drept. Se creează între ochi şi deget, între cele două extremităţi ale corpului, un flux cu mari calităţi deconectante, decisiv în...

VARACLEŞU (*expeditiv, fiind lămurit*): Americanii au

psihosexologia exacerbată, se ştie. Îmbracă-te! (*Stamatiu vrea să reia puşca. Varacleşu îl împiedică*.) Ce vrei cu puşca?

STAMATIU: Ca regizor, poţi să-ţi dai seama: a privi degetul gros de la picior nu e frumos. Am modificat reţeta, fixez un punct prin cătarea unei puşti. E mai dinamic. Am să-i scriu americanului. Dă-mi puşca!

VARACLEŞU (*nu-i dă puşca, ia paltonul de pe scaun*): Îmbracă-te sau te deconectez pe viaţă!

STAMATIU (*rictus*): Fără calambururi, că mă ridic la tine! (*Plictisit*.) Tu nu vezi că paltonului îi lipseşte un nasture?

VARACLEŞU (*foarte logic*): Îmbracă pardesiul! Camelia a bătut tot oraşul aseară ca să ţi-l stopeze. Ţi l-a stopat.

STAMATIU: L-am aruncat!

VARACLEŞU: Ce? Cum? Ala era pardesiu de aruncat?

O DOAMNĂ: Ăştia-s nasturi pentru *Cidul*, drăguţa mea.

STAMATIU: L-am pedepsit; o lună nu-l mai port. Preşedintele colegiului de arbitri îmi cere să vin la federaţie îmbrăcat în pardesiu, pentru că soţia vrea să-i vadă modelul. Mi s-a făcut scârbă de el.

VARACLEŞU: Cunoaştem şi asta... Ia paltonul!

STAMATIU (*exasperat*): Îi lipseşte un nasture, nu-ţi spun?

VARACLEŞU (*furie*): Şi cum, vrei să-mi spui că destinul meu, al Cameliei, ţine de un nasture? Lumea a înnebunit? Lumea şi-a ieşit din ţâţâni? Ai ajuns să faci probleme dintr-un nasture?

O DOAMNA: Există o lipsă de fantezie in nasturi, vecină cu vetusta commedie dell'arte...

STAMATIU: Dar din ce vrei să fac probleme? Din problema Răului şi a Binelui?

VARACLEŞU (*din nou lovit, dar subtil*): Ah, nu cumva mă consideri satanic, malefic sau, cine ştie, derizoriu? In etica şi estetica modernă, dragul meu, nu mai există nici o graniţă Intre satanic şi angelic, între malefic şi divin... Totul se centrează pe ambiguu şi complex.

IONELA (*în mijlocul camerei — deodată*): Bună ziua, Alecule! Am venit să te binecuvântez. Pentru că nu te-ai prezentat. Pentru că mi l-ai eliberat. Voiam să te binecuvântez în numele vieţii mele de gospodină. Voiam să fac azi parchetul, să dau cu Petrosin, singură! Ca o sclavă! Ca Gigi să calce în casă ca pe petale de trandafiri! Dar dimineaţa, domnul Varacleşu (spre Varacleşu) îmi pleacă din nou, după ce a venit la două noaptea şi mi-a jurat... Pleacă tot la tribunal! Îl văd cu ochii mei cum urcă scările. Spre alta, Alecule... Auzi, spre alta! Alta îl aştepta — în pantofi de 380 şi taior argint... Nu domnişoara Manta, nu domnişoara X, sau domnişoara nu ştiu care. Alta! Ce mai vrei, Alecule? Tu nu vezi că vrea să mă ţină într-un divorţ continuu? (*Învinsă, cade pe studio, ducându-şi mâna la ochi. Pauză scurtă: dincolo se aude telefonul Hălmăgenilor peste aspiratorul lui madam Fira. Simultan, la mercerie*.)

ACELAŞI CAP DE FEMEIE (*tot din prag*): Chiar n-a intrat la dumneavoastră nici o doamnă violoncelistă de la Filarmonica „Banatul”? (*Doamna „studiază”, Mihaela nu se vede — acoperită de stiva de cutii*.) Extraordinar! Am căutat-o de la un capăt la altul al străzii!

(*Dispare: la Stamatiu, intră intempestiv Atena*.)

ATENA (*semiconspirativ*): Alecule, la telefon e Camelia, dar... (*Transă*.) Dar nu te caută pe tine, ci pe un domn... Varacleşu! (*Uimită*.) Există aici un domn Varacleşu?

VARACLEŞU (*lângă ea, în uşă*): Da, eu... vă rog! (*Atena se dă deoparte, el dispare în apartament. Ionela — salt lângă uşă, să asculte. Stamatiu — calm — se piaptănă, îmbracă paltonul*.)

ATENA (*sfârşitul lumii*): Dar ce se petrece aici? Alecule, explică-mi cu darul tău... Madam Fira, lasă o secundă

curăţenia!

GLASUL LUI VARACLEŞU (*foarte puternic*): Nu, nu. Camelia, nu veni! Nu te da în spectacol! Aşteaptă-mă! Fii cehoviană, Camelia — pentru ultima oară comportă-te cehovian. Aşteaptă-mă. (*Trece prin scenă ca un posedat şi iese*.)

IONELA: Cehovian, ce înseamnă cehovian? Explicaţi-mi, oameni buni, ce înseamnă cehovian. Ce ascunde, ce-mi pregăteşte... Gigi! (*Cu credinţă mare*.) Nu vreau să mor până nu aflu ce înseamnă cehovian! Gigi... Gigi... (*Şi se precipită după el*.)

O DOAMNĂ (*la mercerie*): Cred că există un fatum, nu mă pot servi la dumneata.

STAMATIU (*ordin — Ionelei, aflate în prag*): Ionela! Rămâi aici! (*Ionela revine*.) Ai patru dicţionare, cauţi în fiecare la litera C... cehovian! (*O ia de mină, o aşază pe studio, se duce la bibliotecă şi aduce patru volume; i le pune pe braţe*.) Madam Fira! (*Apare, în sfârşit, Madam Fira, ştergându-şi mâinile în şorţ*.) Îmi faci curat — să cânte camera! Aspirator, glaspapir, insecticid!

ATENA (*după contemplări*): Alecule! Am impresia că tu nu te mai duci la tribunal!

STAMATIU (*tot spre madam Fira*): Nu faci zgomot cât timp dumneaei caută. Ştii să cauţi în dicţionar? (*Ionela — gest confuz*.)

ATENA: Alecule, tu aduci aici o femeie...

STAMATIU (*ordin susţinut*): Cauţi la nume proprii. Cehov, Anton Pavlovici, de aici derivă adjectivul. (*Spre madam Fira*.) Şi-mi ştergi bine praful.

MADAM FIRA: Pot să dau cu Petrosin?

STAMATIU: Evident, madam Fira!

ATENA (*decisiv*): Nu. Poţi să-ţi faci de cap cât vrei, s-o uiţi pe Camelia, dar madam Fira e azi la mine! Are de spălat şi de călcat!

STAMATIU (*pe viaţă fi pe moarte*): Îţi dau dublu, madam Fira! În două ore, aduc aici...

ATENA (*scurt*): Poţi aduce o mie de femei. Un bărbat — din egoism — poate orice. Numai să strice preţurile, nu. Madam Fira, urmează-mă! (*Iese. Madam Fira o urmează*.)

IONELA (*în picioare*): Alecule — în durerea mea nu am ce face cu dicţionarele... M-am gândit foarte bine. (*Stamatiu cedează, fără luptă. În prag*.) Dicţionarele... adjectivele... ar fi acum... crede-mă...

STAMATIU (*ieşind*): Sigur. Am fost deplasat. În general, adjectivele... (*Cheia în uşă*.)

O DOAMNĂ (*la mercerie*): E limpede, draga mea, pentru dramă nu există nasturi! Îmi dau seama că-ţi las aici un infern. Da' unde eşti?

MIHAELA (*de undeva*): Aici...

O DOAMNĂ (*punându-şi mănuşile*): A, foarte bine. N-am crezut niciodată în caricaturiştii care arată prăvăliile devastate de clientelă. I-am considerat totdeauna idioţi, dar, uite, au dreptate.

MIHAELA (*politicos*): N-aţi avut dreptate, doamnă...

O DOAMNĂ (*spre ieşire*): Fireşte că trebuie să fie printre ei şi băieţi foarte talentaţi. La revedere, scumpo! (*Iese, linişte. Mihaela apare şi începe să strângă cutiile, punându-le în rafturi. Deodată*.)

GLASUL ATENEI: Să taci, madam Fira! N-aş fi crezut că cineva care-mi spune „domniţa mamei" poate fi tentat de o sumă mai mare. (*La uşa merceriei, apare Stamatiu. Intră*.)

STAMATIU: Dă-mi, te rog, un creion şi o hârtie. (*Mihaela — calmă — îi dă un creion şi o hârtie. Stamatiu scrie*.) Ai pelicanol?

MIHAELA: Mă confunzi cu o papetărie. (*Îi dă pelicanol. Stamatiu ia hârtia, se duce la uşă şi o lipeşte pe geam; închide uşa cu cheia*.) Ce faci? Simularea „inventarului" se pedepseşte.

STAMATIU: Cu ce?

MIHAELA: Nu ştiu, există un paragraf... (*Tot timpul*

ezitând.) Dacă bate totuşi cineva?
STAMATIU: Spun deschis că am de făcut o mărturisire!
MIHAELA: O mărturisire?
STAMATIU: O mărturisire. E un cuvânt care a ajuns să sune la fel de convingător ca „inventar”. (*Pauză*.)
MIHAELA: Şi eşti sigur că, închizând uşa, ai preîntâmpinat toate întâmplările?
STAMATIU: Nouăzeci la sută...
MIHAELA: Ţi-e teamă de întâmplări?
STAMATIU (*surâs*): Nu mi-e teamă. Dimpotrivă. Îmi sunt dragi ca atomul.
MIHAELA: Ca atomul?
STAMATIU: Ca atomul pus în slujba păcii. Ca stelele. Ca un prieten credincios. Îmi place să le văd cum apar, cum se dezvoltă, cum ne însoţesc pas cu pas. (*Pauză*.) Eu cred că toate întâmplările sunt importante, în nucleul lor toate poartă un sens care trebuie stăpânit, ca atomul. Nu exişti nimic nesemnificativ, nimic absurd, totul trebuie înţeles. Oricât pare de monstruos sau — invers — liniştitor. Nimic nu e liniştitor, nimic nu e neliniştitor. De aceea am închis uşa — ca să stăpânesc întâmplarea...
MIHAELA: Nu te grăbeşti deloc.
STAMATIU: De ce m-aş grăbi? Sunt consecvent, natura nu se grăbeşte, e soare, e toamnă...
MIHAELA (*în sfârşit, nu mai suportă*): Minţi!
STAMATIU (*stare lirică distrusă. Pauză. Mihaela aşază alte cutii în rafturi*): Desigur că am vrut să spun altceva. Chestia cu natura e deajuns de facilă, recunosc. Trebuie să ţii seama că n-am făcut niciodată mărturisiri.
MIHAELA (*peste umăr*): A, eşti un timid!
STAMATIU (*din ce în ce mai sincer*): Nici vorbă. De câte ori mă duc la teatru şi văd un personaj timid, nu mă mai uit pe scenă şi mă gândesc la lucruri vesele: să învie tata, dentistul să-mi pună o plombă...

MIHAELA (*stop*): Domnule Stamatiu, te rog să nu speculezi dorinţa mea de a nu te întrerupe. Ţi-am spus că minţi!

STAMATIU: Rosteşti cuvintele prea calm. De fapt, aştepţi, tremuri...

MIHAELA (*ton mai înalt*): Ţi-am spus că minţi. Un bărbat, în asemenea cazuri, nu adaugă nimic şi iese afară.

STAMATIU (*mai arţăgos*): Pot să ştiu la ce te referi, ca eu, la rândul meu, în mărturisirea mea — care nu mai poate întârzia — să mă pot referi?...

MIHAELA: Dacă nu încetezi să fii spiritual...

STAMATIU: Exact, am spus aşa: afară e soare, natura nu se grăbeşte.

MIHAELA: Minţi!

STAMATIU: Ţi se pare că afară plouă?

MIHAELA: Încetează! Nu cunosc bărbaţi mai dezgustători ca acei spirituali.

STAMATIU (*imobil*): Sper că nu te referi la mine. (*Pauză. Sincer.*) Ce părere ai despre bărbaţii stângaci, dezgustător de stângaci?

MIHAELA (explozie): Stângaci? Ai fost dezgustător de exact!

STAMATIU (*ferice, tâmp*): Deci ai înţeles... (*Pas decis spre ea.*)

MIHAELA (*pas înapoi*): Nu, nu mă atinge! (*Total.*) Cum ai îndrăznit să discuţi cu Hălmăgeanu despre mine? Cum? De unde ai ştiut?

STAMATIU (*pas, surâzător*): Vei face aceeaşi formă de gripă ca şi mine!

MIHAELA (*alt pat înapoi*): Nu minţi! Dacă nu i-ai fi spus, imbecilul nu venea...

STAMATIU: E o gripă cu delir. Am contractat-o amândoi aseară. Eu am delirat aseară, tu...

MIHAELA (*ferindu-se continuu*): Ai delirat? Ai şantajat! Ai spus totul, de faţă cu nevastă-sa. Cine ţi-a dat dreptul?

STAMATIU (*fulgerat pe loc*): Cui? Cum, ăla?... (*Strigăt.*)

Hălmăgeanu?

MIHAELA: Ai anchetat, ai aflat — doar ţi-am spus că n-ai să ştii niciodată.

STAMATIU (*pierdut*): N-am ştiut, n-am ştiut, credeam că-i dinlr-o romanţă!

MIHAELA (*furie*): Şi dacă-i dintr-o romanţa? Romanţele cuprind mari adevăruri! Pe asta se bazează succesul lor!

STAMATIU (*şi mai furios*): N-am ştiut... n-am ştiut că-i el! Dacă ştiam, îl distrugeam!

MIHAELA (*deodată duios*): Mi-a spus că l-ai distrus!

STAMATIU (*intransigent*): Nu mai vorbi prostii! Idiotul a luat în serios un delir! (*Pauză. Ton scăzut.*) Mihaela! (*Mihaela ezită.*) Dacă delirurile au ajuns să fie luate în serios...

MIHAELA (*împăcată, reia lucrul cu cutiile. Stamatiu o opreşte, strângând-o de mână. Ea acceptă — frază în gol, cum se întâmplă*): Îmi dai voie să duc mâna dreaptă la falcă — măseaua de minte combinată cu un premolar. (*Bătaie în geamul merceriei.*)

HĂLMĂGEANU: Deschide, deschide... te rog! (*Mihaela se smulge, Stamatiu se întoarce spre uşă.*)

STAMATIU (*simplu*): Lui? De ce să-i deschid?

MIHAELA (*autoritară*): Deschide-i!

STAMATIU: Domnul nu mă interesează!

MIHAELA: Mă interesează pe mine! (*Drum, decisă, spre uşă.*)

STAMATIU (*tăindu-i calea*): Ţi-e frică, nu?

MIHAELA: Ţi-am spus că mă dor dinţii.

STAMATIU: Te-a găsit cu un bărbat. Ţi-e frică şi nu te reclame la trust. (*Bătaie în geam, din nou.*)

MIHAELA (*fără patimă, mână la falcă*): Nu, e vorba de spital. L-am rugat să-mi aducă numirea la laborator. Nu eşti de acord?

STAMATIU (*lăsând-o să treacă, strigăt*): L-ai rugat? Cum l-ai rugat? Nu-i deschide! (*Mihaela deschide. Stamatiu se*

aşază pe scaun — cu braţele la piept — privind în podea. Hălmăgeanu intră.)

HĂLMĂGEANU (*bonom*): O, n-am vrut să vă deranjez. Am venit pentru o singură propoziţiune, deşi scenele acestea neorealiste, un tête-à-tête într-o mercerie bucureşteană...

MIHAELA (*mână la falcă*): Mi-ai adus numirea?

HĂLMĂGEANU (*triumf asupra lui Stamatiu, evident biruit*): Este exact propoziţiunea despre care vorbeam: ţi-am adus numirea. (*Îi întinde adresa*.)

STAMATIU (*din coiful lui, fără să-i pese de umilinţă*): Rupe-o!

MIHAELA: Ce-au spus tovarăşii?

HĂLMĂGEANU (*suveran pe situaţie — Mihaelei*): În trei zile, te aşteptăm la laborator, cu aparataj nou, cu viruşi noi, cu lame şi microscoape noi. Au apărut probleme... (*Gest de deliciu, care se transformă într-un salut elegant cu pălăria*.) La revedere! (*Iese*.)

MIHAELA (*în mijlocul scenei*): Am impresia că mi s-au prins ganglionii. (*Vine drept în faţa lui*.) Vrei să vezi dacă mi s-au prins ganglionii? (*Stamatiu — mâinile la piept*.) Nu cumva sunteţi distrus, domnule Stamatiu?

STAMATIU: Rupe numirea şi stăm de vorbă!

MIHAELA: Ţţţ, ce inteligent sunteţi! Eu nu sunt.

STAMATIU: Ştiu — „eu nu sunt atât de inteligentă ca tine...” „Ce faci, dragă? — Nu aşa bine ca tine”... Frazele oricărei femei deştepte.

MIHAELA (*lovită amarnic*): Da, eu nu sunt atât de inteligentă ca tine, nu sunt demnă, nu sunt eroină... Dumneavoastră căutaţi eroine, victime, luaţi apărarea. Sunteţi hotărât să distrugeţi idioţii. Un nasture vă e suficient...

STAMATIU: Îţi repet: rupe numirea!

MIHAELA: Un nasture vă e deajuns ca să vă îndrăgostiţi, şi în schimb nu mă lăsaţi să văd un film ca lumea şi mă bârâiţi în timpul proiecţiei: de ce, pentru ce? Nu ştiţi să

spuneţi „te iubesc”, dar mă lăsaţi singură într-un cinema de cartier şi vă duceţi acasă să gândiţi, să vă indignaţi. Eu nu ştiu să distrug idioţii. Nu pot să-i distrug şi cred că nu pot fi distruşi. Cea mai mare plăcere pentru ei e să-i iei în serios, să încerci să-i loveşti, asta le dă senzaţia că există, că trăiesc. De aceea, nu mă bat cu ei, dar râd de ei. Râd după ce am simţit că pot muri din cauza lor. Râd şi-i ajut să se rateze. Nu pot fi distruşi, dar pot să ajungă rataţi. Nimic din ce fac să nu le reuşească. Să apară printre ei rataţi — aşa cum apar rataţi printre oamenii geniali. Asta-i toată ideea mea. Mica mea contribuţie... (*Pauză*.) Sunt o fiinţă inferioară, nu?

STAMATIU: Până ieri, ţi-aş fi dat dreptate. Am martori...

MIHAELA: Pe cine?

STAMATIU: Pe Varacleşu.

MIHAELA: O. Varacleşu a ajuns martorul dumitale... Progresezi.

STAMATIU (sincer, reţinând greu patetismul): Te rog, nu mă întrerupe. Ieri dimineaţă, cu Varacleşu de faţă, am râs de domnul Hălmăgeanu şi am valsat după ce mi-a cerat să-i plătesc serviciul de porţelan. Idiotul, mi se părea pitoresc. Dar de ieri... de ieri, mi-a căzut un nasture, te-am găsit... nu mai sunt martorul lui Varacleşu, nu mai sunt martorul nimănui, nu mai sunt arbitru... (*Pauză. Alt efort*.) Şi de când mi-ai spus că el este... (*Exasperarea lui*.) Idiotul, nu mi se mai pare deloc pitoresc şi nu mai pot râde. Nu mai pot valsa pe marginea cuvintelor lui.

MIHAELA: Ucide-l! Intră în dormitorul lui când doarme şi... (*Semn în consecinţă*.)

STAMATIU: Fă-mi plăcerea şi rupe hârtia! Dacă nu citi (*şoaptă, care să nu se audă în sală*)... laşă.

MIHAELA (*dezlănţuită*): Nu sunt laşă! Dacă eram laşă, nu-ţi cercam să mă mângâi! Cum ai îndrăznit să nu mă mângâi când ţi-am cerut-o? Gândeai? Gândeai la

demnitate, la... la ce gândeai? M-aţi înnebunit cu demnitatea asta, cu discuţiile, cu ideile profunde din care nu se naşte nici măcar o mângâiere... un zâmbet! Rămâneţi demn, domnule Stamatiu! (*Frână de maşină, afară*.) Te rog, pleacă! Pleacă... A venit marfa. Când se primeşte marfă, nu stă nimeni în magazin!

SAFERIAN (*în prag*): Bună ziua, tovarăşă Mihaela. Bucuroşi de marfă? (*Privire stranie spre Stamatiu*.)

STAMATIU: La revedere! (În prag, ieşind, se loveşte de Saferian, încărcat de cutii cu nasturi noi.)

SAFERIAN (*înaintând şi depunând cutiile pe tejghea*): Dar ce-i cu dumnealui? Părea că a confundat merceria cu stomatologia.

MIHAELA (*dureros, căci ea e cu premolarul*): O, nu, nea Saferiane, pe mine mă dor toate măselele din lume. Dânsul... dânsul caută de două zile A. 22.53, a răcit, a mers fără palton... a ajuns să delireze noaptea.

SAFERIAN (*scoţând facturile*): Aşa e. Noi nici nu ne dăm scama ce înseamnă A. 22.53 în viaţa oamenilor, ce dinamită ţinem în mână. Dar o să-ţi revină. Am aprovizionat chiar acum cu A. 22.53 principalele mercerii ale Capitalei. (*Îi întinde factura*.) Urmăriţi-mi, tovarăşă Mihaela. (la prima cutie.) V. 24.65, gri-argint cu reflexe negre...

MIHAELA: V. 24.65... reflexe negre.

SAFERIAN: L. 154 roşii pentru plapumă...

(*Stamatiu intră în camera sa, în timp ce Mihaela recepţionează marfa; aruncă paltonul pe un scaun, se întinde pe studio*.)

SAFERIAN: W. 14.25, negri cu pepite albe, pentru şliţ şi bretele...

MIHAELA: ...

SAFERIAN: L. 856, roz-bonbon — ăştia zac peste tot.

MIHAELA: ...

(*Stamatiu se ridică fi deschide uşa intrării sale separate. O lasă deschisă fi se întinde din nou pe studio*.)

GLASUL LUI HĂLMĂGEANU (*la uşa cealaltă*): Domnule Stamatiu, domnule Stamatiu, vă aşteaptă o admirabilă porţie de curcan, chiar aici pe mesuţa telefonului.

SAFERIAN: B. 57.41, maron mare cilindric pentru demiuri... fetiţe şi domnişoare. (Mihaela continuă să tacă şi să recepţioneze mecanic.)

GLASUL ATENEI: Danele, de undeva trage... Cred că de la el. A lăsat uşa deschisă, parcă-l văd. Eu nu mă duc, ţi-am spus că nu mă duc.

SAFERIAN: A. 22.53, gri cu reflexe negre pentru palton bărbătesc. A. 22.53 — vedeţi?...

MIHAELA (*în sfârşit*): Văd, sigur că văd...

SAFERIAN: Vă dor rău dinţii? (*Mihaela — acceptare scurtă. Primirea mărfii se va face până la sfârşit fără cuvinte*.) Pe mine nu m-au durut decât o dată, dar m-am dus la policlinica de pe Negustori...

HĂLMĂGEANU (bătaie în uşă): Pot intra, domnule Stamatiu? (*Intră*.) Pentru o clipă... (În mână — o farfurie cu o porţie de curcan.) Unde să las curcanul? Vi-l las pe radio — cred că nu e un blasfem. (*Şi realizează ideea. Mergând spre uşă, s-o închidă*.) Pot închide şi uşa? Trage foarte puternic.

STAMATIU (*foarte tare*): Nu. (*Hălmăgeanu încremeneşte*.) Aştept. Lasă uşa deschisă — până vine...

SAFERIAN: Semnaţi de primire şi alergaţi în Negustori, tovarăşă Mihaela. Cu bine! (*Pleacă, după ce Mihaela semnează*.)

HĂLMĂGEANU: (*şoaptă*): Dar veţi îngheţa, domnule Stamatiu. Vom îngheţa! Suflul rece poate pătrunde...

STAMATIU: Nu închizi nici o uşă.

HĂLMĂGEANU (*căzând în genunchi, masiv*): Domnule Stamatiu, mă înspăimânţi! Dacă nu mă laşi să închid

uşa, înseamnă că nu m-ai iertat, şi de mâine, de poimâine, poţi spune Atenei totul, totul. Oricând vei trece la baie, la bucătărie, voi tremura. Ai inventat o nouă sabie a lui Damocles! Chiar în casă, chiar deasupra mesei din sufragerie, acolo unde mama avea o sonerie... (*Revenindu-şi*.) Domnule Stamatiu, mă aude Atena! Dacă nu e în bucătărie, mă aude! (*În picioare, brusc, damnat*.) Dar e inuman ca un nasture, un serviciu de cafea, să modifice destine, oameni, căsătorii, divorţuri... E inuman! E nedrept! E tragic!

(*Mihaela iese. Cunoscutul zuruit de oblon al merceriei peste spovedania doctorului*.)

STAMATIU (*întins*): E uman! E drept! E tragic! Lasă uşa deschisă...

GLASUL ATENEI (*rezonabil*): Dănele, ce faci? Există şi posibilitatea formării unui curent care poate să ne spargă un glasvand!

(*În pragul uşii deschise — Mihaela*.)

HĂLMĂGEANU (*surâs larg, strigăt sălbatic*): Era în bucătărie! Era în bucătărie! Nu m-a auzit. (*Iese victorios*.)

MIHAELA (*doi paşi în cameră*): Domnule Stamatiu, unde ţi-e paltonul?

---- CORTINA ----

Ilustraţia MIHU VULCĂNESCU